

DOMOLJUB

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❁

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3K na leto. (Za Nemčijo 3K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročila, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna pettivrsta (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Čekovni promet pošto-hranilničnega urada št. 824.797.

Štev. 18.

V Ljubljani, dne 3. maja 1906.

Leto XIX.

Govor dr. Ivana Šusteršiča na ljudskem shodu 29. pr. m.

Parlamentarni položaj. — V boj za splošno in enako volilno pravico!

Slavni zbor! Prihajam z Dunaja in žalibog morem iz državnega zbora ničesar dobrega poročati. Sovražniki ljudstva so se združili v enočno falango, vreči hočejo ministerstvo rona Gautscha; toda to jim je postranska stvar — v prvi vrsti hočejo ugonobiti pravice ljudstva, zaprečiti hočejo volilno preosnovno podlagi splošne in enake volilne pravice. Motijo se! Državni zbor mogoče, da ne bo opravičil svoje naloge, in da ne bo sklenil splošne in enake volilne pravice, potem pa, ljudstvo, je tvoja naloga, izvojevati si splošno in enako volilno pravico! (Klici: Tako je!)

Resni dnevi se bližajo naši Avstriji, ljudstvo v celi državi mora vstati, kakor en mož, zahtevati z resno in močnato besedo pravico, katero mu hočejo odrekati poslanci, kojih nečestitci imajo komaj toliko volilcev za seboj, kot roka prstov. Ali si more ljudstvo to zahtevati dopasti, vas vprašam? (Klici: Ne!)

Ko sem odhajal z Dunaja sem že vedel, da stvari slabo stoje. Današnje brzobjavke kažejo to. Vidi se mi, da v sedanjem državnem zboru ne bo najti zadostne večine za splošno in enako volilno pravico. Ali zaradi tega mi ne omagamo v svojem boju. Vsaj smo v Kranjskem, v kranjskem deželnem zboru kot manjšina začeli svoj boj za pravično širjenje volilne pravice in po štiriletnem zaslugah ljudem boju smo prišli tako daleč, da je naša sama predložila volilno preosnovno, po kateri bi ljudstvo prišlo do večine v našem deželnem zboru, in po štiriletnem boju smo prišli tako daleč, da so zastopniki veleposestva

kranjskega uvideli potrebo izreči, da glasujejo za to volilno preosnovno.

Kot manjšina smo pričeli v državnem zboru boj za splošno in enako volilno pravico in danes ni nobenega dvoma, da, ako pride do glasovanja, se bo večina našeloma izrekla za splošno in enako volilno pravico; ali, če bo ta večina zadostna, če znaša ta večina dve tretini, to je pa drugo vprašanje, in skoraj sem uverjen, kakor stvari danes stoje, da v tem državnem zboru dvetretjinske večine ne bo dobiti.

Nasprotniki so različni. V prvi vrsti stoje veleposestniki, konservativni in liberalni veleposestniki — v tem pogledu so vsi enaki — potem velika večina poljskega kluba, nekaj nemških liberalcev — naši liberalci seveda tudi morajo biti zraven (smeh), potem poleg vseh teh žalibog konservativci iz Tirolske, ki se z vsemi štirimi ustavljajo splošni in enaki volilni pravici. Žalostno je to, da ljudje, ki stojijo na krščanskem stališču, se vendar ne morejo vspeti tako daleč, da bi vsakega človeka enako cenili, ki ima neumrjočo dušo.

Torej tako v sedanjem državnem zboru vedno močnejši postajajo sovražniki ljudstva in si med seboj delajo korajžbo. Kakor rečeno, položaj je silno resen in kaj pride v teh dnevih, ne vemo. Mogoče, da pride do razpusta državnega zbora, in odkrito povem, da bi to bilo nam ljud. zastopnikom najljubše. Ljudstvo naj pride do besede in izreče svojo sodbo. (Odobranje.) Proti ljudstvu se ne bo vladalo! Mogoče pa tudi, da pride novo ministerstvo, ministerstvo, s katerim bodo zadovoljni sovražniki ljudstva; takemu ministerstvu pa že naprej napovemo neizprosno boj z vsemi sredstvi, katere imamo na razpolago v političnem boju. (Burno odobranje.) Motijo se gospodje, če mislijo, da je dandanes tako lahko vsesti se v ministerske sedeže, kakor nekda; dandanes je drug polo-

žaj, ničesar se ne more trajno dogajati proti volji ljudstva v Avstriji in to bomo mi dokazali v državnem zboru in v vsej javnosti. (Burno odobranje.)

Parlamentariziranje ministerstva in liberalno slovensko časopisje. — Proste roke.

Dovolite, da se nekoliko tudi pečam z našim slovenskim liberalnim časopisjem. V zadnjem času se je govorilo mnogo o parlamentarnem ministerstvu. Govorilo se je o tem, da naj se v ministerstvo prevzame tudi nekaj državnih poslancev in čuda — »Slovenski Narod«, glasilo naših liberalcev, ki gotovo niso moji prijatelji, se je naenkrat prelevilo v mojega prijatelja in se menda — vsaj jaz ne berem tega lista, ali reklo se mi je tako — jezi nad tem, zakaj jaz ne postanem tudi minister. (Veselosť.) Obžalujem, ali Slovenska Ljudska Stranka in ž njo Slovanska zveza, smatra take stvari kot jako resne. Misto jim v boju za ljudske pravice, ne pa v boju za ministerske portfelje. (Burno odobranje.) Tisti, ki bodo šli notri v ministerstvo, če se napravi parlamentarno ministerstvo, tisti bodo morali zajedno prevzeti jako težavno dolžnost in bi morali pred vsem prevzeti nekoliko jako neprijetnih, da ne rečem gnjilih kompromisov glede izvedenja splošne in enake volilne pravice. Mi se pa v to ne podamo, in smo brez ovinkov izjavili to tudi na pristojnem mestu, ker hočemo napraviti kompromisu glede volilne reforme imeti proste roke in nečemo, da bi kdo prišel in rekel: Glej, kakošni so, ali vidite Šusteršiča, za ministerski portfelj je prodal koristi slovenskega ljudstva. (Burni klici: Živio Šusteršič!) Kdor slično sodi o meni, me slabo pozna! Mi Jugoslovani hočemo popolnoma proste roke. Ne bomo odklanjali vsakega kompromisa, saj drugače, kakor potem kompromisa sploh ni mogoče doseči dvetretjinske večine v državnem

zboru za pravice ljudstva. Ampak kompromis mora biti tak, da ga moremo sprejeti po vestnem presojevanju vseh razmer in izpraševanju vesti svoje kot poslanci ljudstva. (Pritrjevanje.) Nikdar pa ne smemo dopustiti, da bi kdorkoli se ob taki priliki vsedel na ministerski sedež, ker bi potem ljudstvo opravičeno izgubilo zaupanje do nas in se vprašalo, ali se je sprejel slab kompromis zato, da se ta ali oni izmed nas vsede v ministerski fotelj. Nikdar kaj takega ne smemo dopustiti, ker moramo mi biti v položaju, vedno in v vseh razmerah z jasnim licem in s ponosom stopati pred volilce. Nikdar in v nobenih okoliščinah ne sme poslanec iskati svojih koristi, ampak kadar stopi pred ljudstvo, vsikdar more lahko reči: Moje roke so prazne, zase nisem ničesar dobil, za vas sem se bojeval in se bom bojeval. (Odobrovanje.)

Mi moramo imeti proste roke tudi v drugem oziru. Težaven je položaj med Avstrijo in Ogrsko. V tem pogledu se bodo morebiti zahtevala huda bremena. Stranka, ki stopi v vlado, mora potem ta bremena prevzeti. Mi pa ne moremo nobenega bremena prevzeti, za katero ne moremo odgovornosti prevzeti pred ljudstvom. Tudi v tem pogledu, glede razmerja napram Ogrski, si moramo obdržati popolnoma proste roke. (Pritrjevanje.)

Kdo je izdajalec?

No, sicer pa itak veste, da sem že nekaj časa sem v liberalnem časopisju in na liberalnih shodih največji izdajalec, kar jih je pod solncem. (Smeh.) Prodal sem Štajerce, prodal sem Korošce, to je tista muzika, ki je podobna lajni, katero je vrtil ljubljanski župan Hribar v deželnem zboru kranjskem in s to muziko lajnajo sedaj liberalci po deželi. (Smeh.)

Jaz, gospoda moja, na to neumno obrekovanje dosedaj niti odgovoril nisem, preumno mi je to bilo, kajti vsak pameten, razsoden človek je moral vendar spoznati, da so poslanci Slovanske zveze in med njimi v prvi vrsti tudi jaz, brez izjeme storili svojo dolžnost, kolikor je bilo to v njih moči, ko je sestavljala vlada svojo predlogo glede uvedbe splošne in enake volilne pravice, in doseglo se je toliko, da so nemški listi trdili, da je cela volilna reforma napravljena v prvi vrsti na korist Jugoslovanom. Pomislite, gospoda moja, da smo Jugoslovani dosegli razmeroma več, kakor Čehi. Mi dobimo tri poslance več, kakor bi nam jih šlo, če bi se računilo samo enakomerno po številu prebivalstva, Čehi pa jih dobe s edem manj, kakor bi jih jim tako šlo, in če Čehi, ki so mnogo, mnogo močnejši, kakor mali slovenski narod, če ti Čehi, ki imajo čez šestdeset poslancev v državnem zboru, med tem, ko jih imamo Slovenci z liberalci vred samo 15, in s Hrvati vred samo 25, niso več dosegli in ako torej mi pravimo, da smo razmeroma več dosegli, kakor Čehi, potem vas vprašam, možje, kje je človek, ki bi bil tako neumen, ki bi bil tako popolnoma izgubil pamet, da bi mogel govoriti, da smo mi izdali interese slovenstva? (Burno odobrovanje.)

Pa pravijo: Da, dobro, za Kranjsko ste dosegli 11 mandatov, zato ste pa bili zadovoljni, da dobe štajerski Slovenci samo šest mandatov in koroški Slovenci samo en mandat. **Debela laž je**, da bi bili mi kdaj izrekli svojo zadovoljnost s tem prikrajšanjem Štajercev in Korošcev! Za Kranjsko smo dosegli 11 mandatov, to je istina. In vprašamo vas, ali ni bila moja dolžnost kot kranjski poslanec skrbeti, da Kranjska ni prikrajšana? (Klici: Tako je!) Ali sem jaz imel pravico, prodati koristi kranjske dežele in kranjskih Slovencev? (Klici: Ne!) Ali je bila to moja pravica, ali je bila moja dolžnost reči: Zadovoljen sem, če

dobimo kranjski Slovenci samo 10 ali 9 ali 8 poslancev? (Klici: Ne!) Ali bi ne bilo to nekaj nečuvenga, ako bi bili mi izdali kranjske koristi? (Pritrjevanje.) Da, nekaj nečuvenga, in torej je bilo samo ob sebi umevno, da smo za Kranjsko zahtevali 11 mandatov, torej toliko, kakor jih ima Kranjska sedaj, in sicer 11 izključno slovenskih mandatov. (Živahno pritrdjevanje.) Torej to je bilo popolnoma prav!

Kar se tiče Štajerske in Koroške smo vsekoli brez izjeme vsi in ravno jaz v prvi vrsti zahtevali, da se da štajerskim Slovincem 8 mandatov in koroškim Slovincem dva mandata. Če nismo vsega dosegli, kar smo zahtevali, za božjo voljo, ali sem jaz vsega mogoč? (Živahna veselost.) Vsaj je »Slovenski Narod« vendar sam pisal, da me na Dunaju noben pes ne pogleda več in človek, katerega na Dunaju noben pes ne pogleda, (smeh) ta naj bo močnejši, kakor vsi nemški poslanci skupaj, kar jih je v celi državi, močnejši, kakor vlada, močnejši morebiti še kot cesar? (Smeh.) Ali ni to preumno!? (Klici: Preumno!)

Položaj je čisto enostaven. Na Štajerskem in Koroškem si nasprotujejo interesi Slovencev najneposredneje z interesi najmočnejše nemške stranke, to je nemške ljudske stranke, na katere čelu stoji znani dr. Derschatta, eden najbolj spretnih politikov, ki je že večkrat imenovan bil kot bodoči minister, in mogoče je, da ga že drugi teden »pozdravimo« kot ministra. Torej vidite, tukaj, na Štajerskem in Koroškem so interesi Slovencev v neposrednem nasprotju z najmočnejšo nemško stranko in naravno je, da je nemška ljudska stranka pritiskala z vso močjo na to, da bi se Slovenci kolikor mogoče ob steno pritisnili na Štajerskem in Koroškem in to se je žalibog nemški ljudski stranki v kljub odločnim ugovorom in odločnim protestom deloma posrečilo. Štajerski Slovenci dobijo le 6 mandatov — še vedno dva mandata več, kakor imajo sedaj. Nemška ljudska stranka jim je celo hotela priznati samo pet mandatov, a dobili so vendar enega več, kakor se jih je hotelo pripoznati —, na Koroškem pa, kjer so še veliko hujše prikrajšani, dobe Slovenci samo en sam mandat, med tem, ko se je ostali del slovenskega ozemlja raztrgal na kose in so se ti slovenski kosi priklopili pretežno nemškim volilnim okrajem.

Mi to iz srca obžalujemo, ali če kdo trdi, da sem temu kriv jaz, ga tukaj javno imenujem **čisto navadnega lažnika in obrekovalca**. (Odobrovanje.) In vendar se kaj takega drznejo trditi ljudje, ki, akoravno so jim izročeni javni mandati, niti na Dunaj ne prihajajo, izvrševati te mandate. Med tem, ko se mi trudimo, da branimo interese slovenskega in hrvaškega naroda, spijo ti ljudje v Ljubljani in niti ne prihajajo na Dunaj izvrševati svoje dolžnosti (Klici: Sramota!), pač pa zakotno v redakciji »Slovenskega Naroda« pišejo svoje podle, lažnjive in strupene članke. Kje so pa bili ti ljudje, ko je vlada delala vladno predlogo? Zakaj pa niso šli k vladi in zahtevali z vso odločnostjo, da dobe štajerski Slovenci 8 mandatov in da dobe koroški Slovenci dva mandata? Molčali so, še ust niso odprli, in mi sami smo bili, ki smo se za pravice slovenskega naroda na Štajerskem in Koroškem borili z vso odločnostjo. (Odobrovanje.) Nad vse neumno in podlo je, če je poslanec dr. Tavčar na shodu v mestnem domu izpregovoril besede: »Zakaj ti falotje . . .«, to smo namreč mi (Burna veselost). »ki imajo povsod toliko upljiva, kakor sami pravijo, niso ničesar storili za našo drago, nesrečno Koroško?«

Tako hinavsko, surovo in nesramno govori človek, ki je skozi deset let bil prvi zagovornik tiste izdajalske zveze, ki je kakor mora tlačila vse javno življenje v naši deželi!

(Gromoviti klici: Preat dr. Tavčar! Sram bodi!) In kje more naš vpljiv biti tolik, da bi mogli doseči vse, kar zahtevamo? Nekaj imamo, vsak pošten ljudski zastopnik, ki more reči, da ima toliko in toliko volilcev za seboj, ima nekoliko vpliva, ali kje bi mogli imeti več vpliva, kakor najmočnejša nemška stranka kakor češki poslanci na primer. To vendar vsak otrok ve, da to ni mogoče. Vsaj so nas Čehi tudi vdpirali v zahtevi, da naj štajerski Slovenci dobijo 8 mandatov in da naj koroški Slovenci dobijo dva mandata in češki poslanci so z nami vred propadli s to zahtevo. Čehi imajo sami silno veliko skrbni in želja, pa s tudi propadi. Vzemimo Šlezijo. Najhujša krivica, ki se komu godi po vladni predlogi se godi Čehom in Poljakom v Šleziji. Ti tvorijo večino prebivalstva v Šleziji in vendar dobijo manjšino poslancev, namreč samo 4 poslance, med tem ko jih dobe Nemci v Šleziji osem! Ako Poljaki in Čehi, ki skupaj vendar tvorijo čez 10 milijonov prebivalcev v Avstriji in ki imajo blizu 130 poslancev v državnem zboru, niso v Šleziji doseči pravičnega razmerja, niti polovice poslancev, ampak se morajo zadovoljiti z eno tretjino, kako se more nam Slovincem, katerih nas je v državnem zboru samo 15 z liberalci vred, očitati, da nismo dosegli več glede Slovencev na Štajerskem in Koroškem?

Ker je že v »Slovenskem Narodu« bil v nekem uvodniku okrog Velike noči zapisan ce roman v tem pogledu, moram stvarno tudi na to odgovoriti. V onem članku je bilo rečeno, da so stvari stale tako-le: Ko sta bila poslanca Robič in dr. Ploj pri Bylandt-Reidtu, ministru za notranje zadeve, reklo se jima je: Osem poslancev vam ne moremo dati na Štajerskem ampak 7 jih bode dobili. Potem, pravi članek, je pa prišla vmes končna konferenca dr. Susteršiča in nato je rekel grof Bylandt: Sam šest mandatov vam dam.

Jaz ne vem, katera mojih konferenc z grofom Bylandt-Reidtom je bila definitivna, ker sem imel silno veliko konferenc, to pa vem: že dolgo preden sem imel zadnjo konferenco s grofom Bylandt-Reidtom o volilni preosnovi je meni dr. Ploj pravil, da hoče vlada dati samo šest mandatov štajerskim Slovincem in jaz sem se še potem prizadeval za toliko mandatov, kakor bi jih Slovincem šlo po pravici, pa sem žalibog propadel. Dosegel sem le še toliko, da so se volilni okraji na Spodnjem Štajerskem napravili popolnoma tako, kakor je poslanec Robič želel.

Razmere na Kranjskem.

Kakor na Dunaju, tako tudi tukaj v deželi Kranjski poznamo mi poslanci Slovenske Ljudske Stranke le en smoter in ta smoter se glasi: »Ljudstvu pravico.« (Burno odobrovanje.) Poudariti pa moram, da je položaj v kranjskem deželnem zboru za razširjenje volilne pravice veliko težavnejši še ko na Dunaju. Razloček je namreč ta-le:

Na Dunaju v državnem zboru veleposestniki sami volilne preosnove ne morejo prepričati, ker jih je premalo, drugače pa je pri nas v kranjskem deželnem zboru. Ako 10 veleposedniških poslancev gre, ko hočemo sklepati volilno preosnovo, iz dvorane ven, po tem pa naši deželni ustavi volilne preosnove skleniti ne moremo. Sedaj imajo Nemci položaj popolnoma v rokah. Če niso zadovoljni z volilno preosnovo, gredo ven in mi ostali poslanci ne moremo postaviti skleniti. Sklenemo k večjemu lahko resolucijo, ta pa je kos popirja. Ni dejanski ničesar ne spremeni. Sklenemo lahko sto resolucij, voli se pa še vedno po starem volilnem redu. Tako je bilo tudi lansko jesen. Veleposedniki so šli ven in mi ostali, slovenski poslanci, nismo mogli skleniti nič drugega kakor resolucijo. To je pa tudi vzrok, zakaj so

liberalci takrat glasovali za resolucijo za splošno in enako volilno pravico. Oni so zato zanjo glasovali, ker so dobro vedeli, da veleposestniki Nemci v splošno in enako volilno pravico nikdar ne bi privolili. Tako so se liberalci lepe naredili, češ, saj smo za to, ampak veleposestniki nečejo, in so glasovali za resolucijo, s katero se je zahtevala uvedba splošne in enake volilne pravice, ker so vedeli, da veleposestniki nikdar ne bodo privolili, da bi v resnici prišlo do tega.

Stvar pa je vendar prišla nekoliko drugače. Ker smo sklenili resolucijo, v kateri se je vlada pozvala, da izvede volilno reformo, je vlada čutila dolžnost, predložiti deželnemu zboru načrt preosnove volilne pravice za deželni zbor kranjski. **Vlada je s tem izvršila svojo ustavno dolžnost**, ker ako zakonodavni zastop, kakor je kranjski deželni zbor, vlado pozivlje, da predloži načrt zakona, o katerem sklepati ima deželni zbor pravico, potem je dolžnost vlade, odzvati se takemu pozivu in prinesiti zadevno predlogo pred deželni zbor. Vlada je to storila in se dne 2. aprila t. l. po deželnem predsedniku Schwarzu predložila deželnemu zboru kranjskemu dva zakonska načrta, enega o preosnovi deželnega reda, in drugega o preosnovi deželnega volilnega reda. Vlada se je pri tem postavila na stališče, katero je zavzel ministrijski predsednik baron Gautsch že zadnjo jesen v državnem zboru, da vlada za deželne zборе ne privoli splošne in enake volilne pravice, in postavila se je na to stališče tudi zaradi tega, ker je vedela, da veleposestniki v splošno in enako volilno pravico za deželni zbor ne privolijo, in da s tem, da gredo iz zbornice ven, zaprejo vsako sklepanje o taki volilni preosnovi. Vladi pa je bilo na tem ležeče, da deželni zbor kranjski sklene volilno preosnovo na kolikor mogoče široki podlagi v tem zmislu, da z volilno preosnovo stori bistven korak naprej v smeri splošne in enake volilne pravice.

Za nas poslance Slovenske Ljudske Stranke, ki stojimo načeloma na stališču splošne in enake volilne pravice ne samo za državni, ampak tudi za deželni zbor, je vprašanje bilo sledeče: **All je ta predloga, katero je vlada predložila, taka, da jo zamoremo smatrati kot bistven korak v smeri splošne in enake volilne pravice**, da jo zamoremo smatrati kot etapo na poti končne zadeže do splošne in enake volilne pravice, in od odgovora na to vprašanje je bilo zavisno stališče, katero smo morali zavzeti napram vladni predlogi. V političnem življenju je tako, kakor v zasebnem življenju, da se z enim mahljajem redkokdaj da vse doseči, ampak da se največ doseže korakoma. Če gre eden iz prvga v drugo nadstropje, ne bo naenkrat vzel vseh stopnic, ampak po eno, če ima dolge noge, morda po dve, in če ima posebno dolge noge, vzel tudi po tri (Veselost), naenkrat vseh stopnic ne bo nobeden vzel, in tako je tudi v političnem boju. (Pritrjevanje.) **Korakoma** se gre kvišku in za nas je vprašanje bilo to, ali je vladna predloga taka, da zamoremo reči, da je to že ena stopnjica, ali dve, ali tri stopnjice kvišku v višavo popolne ljudske pravice. Za to se je šlo in tako smo vestno presojali to vladno predlogo in pri tem smo pomislili, kako je šla stvar za državni zbor. Od leta 1862 naprej do leta 1873 so deželni zbori volili polance v državni zbor, leta 1873 so prišle direktne volitve, da je ljudstvo naravnost pošiljalo poslance v državni zbor, pod Taafejem se je znižal cenzus — poprej so namreč volilno pravico imeli samo tisti, ki so plačevali po 10 gld. direktnega davka, potem pa se je dala ta volilna pravica, tudi tistim, ki so plačevali le 5 gld. direktnega davka, potem, pod Badenijem, se je znižal ta cenzus na 4 gld. in zajedno je prišla splošna ku-

rija kot začetek splošne in enake volilne pravice, in sedaj, enajst let pozneje, pride vlada in predloži zakonski načrt, po katerem se uvede naravnost splošna in enaka volilna pravica.

In tako smo si mislili, **mora priti tudi za deželni zbor**. Sedaj nastane vprašanje, iz katerega posebnega stališča smo imeli kot vestna ljudska stranka presojati vladno predlogo, in kako smo jo presojali? Pri prvem posvetovanju poslanci Slovenske Ljudske Stranke sploh nismo prišli do nobenega zaključka. Rekli smo: Sklepanje nima nobenega zmisla, in sicer zaradi tega ne, ker je v našem klubu prevladalo mnenje: **Nemci predloge tako ne bodo sprejeli** jo bodo odklonili, kaj torej hočemo sklepati, kajti Nemci gredo ven in cela volilna reforma je onemogočena.

Liberalci in Nemci.

Tako smo šli dne 3. aprila v odsekovo sejo. In tukaj moram omeniti značilno okolnost, da so liberalci še pred odsekovo sejo že vedeli, kakšno izjavo bode oddal baron Schwegel v imenu veleposestva v tej seji. To je bilo vendar nekaj čudnega, kar daje povod k razmišljanjem, kajti župan Hribar je bil tisti, ki je pred dotično odsekovo sejo k meni pritekel in mi po bistvu najprej povedal, kakšno izjavo bo v tej seji podal v imenu Nemcev baron Schwegel. Kako pa je ravno Hribar, kako so liberalci prišli do tega, da so pred odsekovo sejo izvedeli za sklep Nemcev? Take stvari se povedo samo prijateljem. Iz tega dejstva naj vsakdo sklepa, kar hoče.

Ko je potem v odsekovi seji baron Schwegel oddal izjavo, da Nemci pod gotovim pogojem sprejmejo vladno predlogo, zahtevali smo mi preložitve seje, kajti po izjavi barona Schwega je nastal nov položaj in treba je bilo, da naš klub brez odloga sklepa, ali sprejme vladno predlogo ali ne. Zbrali smo se z nova v klubovi seji in smo vestno presojali vladno predlogo, in se vprašali, ali je taka, da jo zamoremo sprejeti, ali je taka, da jo moremo, kakor sem že večkrat povdarjal, smatrati kot bistven korak do splošne in enake volilne pravice.

Stališče Slovenske Ljudske Stranke.

Naša odločitev je bila z a predlogo iz vzrokov, ki jih hočem obrazložiti. Slovenska Ljudska Stranka ima zastopati interese produktivnih stanov v naši deželi, to je, zastopati imati interese kmeta, obrtnika in delavca. To so tisti trije stanovi, ki so glavni stebri vsakega naroda. Pa naša stranka ima razun tega zastopati splošne interese demokracije, demokratična načela in pa, rekel bi, v prvi vrsti — narodne interese.

Torej pogledjmo si sedaj to vladno predlogo s stališča kmeta, obrtnika in delavca, in oglejmo si o potem tudi s splošno demokratičnega in z narodnega stališča.

Omejil se bom, ker je ura že pozna, na kolikor mogoče kratka izvajanja.

Stališče kmetijskega stanu.

S kmetijskega stališča govorilo je že več govornikov. Jaz potrdim vse, kar so drugi govorniki rekli v tem pogledu. Naša Slovenska Ljudska Stranka — to bodi povedano zopet enkrat na glas, da čuje cela dežela — naša Slovenska Ljudska Stranka stoji in pade s kmetijskim stanom. Kmečki stan tvori več kot dvetretjinsko večino v deželi, statistika nam pove, da je več kot 350.000 ljudi v naši deželi, ki žive od kmetije. In vprašam vas, kdo, ki je pošten demokrat, ne bo priznal, da tisti, ki tvorijo večino v deželi, naj tvorijo tudi večino v deželi, naj tvorijo tudi večino v deželnem zboru? (Burno odobravanje.) Kdor tega ne prizna, ta ni demokratičnega mišljenja, četudi

trdi, da je demokrat, ampak lažnik in hinavec je, če trdi, da je demokrat. (Zivahno pritrjevanje.) Pravi demokrat pa je tisti, ki hoče, da pride kmečki stan v našem deželnem zboru do večine, in to hočemo mi, prvič, ker trdimo, da je kmet prvi stebel slovenskega naroda, in drugič, da je glavna opora vseh drugih stanov v deželi, kakor že stari pregovor pravi: Če ima kmet denar, ga ima cela dežela. (Zivahno pritrjevanje.) Ker je kmet glavni stebel slovenskega naroda in glavna opora vseh drugih stanov, in ker smo ponosni na to, da ima naša stranka glavno moč v kmečkem stanu, smo in ostanemo v vrstah kmeta, naj se zgodi, kar hoče.

Torej mi smo s stališča kmeta presojali to predlogo in smo morali reči: 16 zastopnikov ima kmečki stan v deželnem zboru iz sedanjih kmečkih občin, iz splošne kurije jih bo še 9 iz pretežno kmečkih okrajev, 16 in 9 je 25, in tako bi prišel — tako moram odkrito priznati — v prihodnjem deželnem zboru kmet do absolutne večine; in mi, ki smo v prvi vrsti kmečki poslanci, smo morali reči: Če bi mi kaj takega odklonili, bi nam lahko kmetje opravičeno očitali, da smo izdali pravice in interese kmetijskega ljudstva, in tega nikakor storiti nismo smeli.

Torej s kmečkega stališča je bila vladna predloga vsekakor sprejemljiva. Idimo naprej!

Obrtni stan.

Drugi produktivni stan, katerega interesi so nam sveti, je obrtni stan, in kot obrtnika štejem seveda tudi trgovca, tudi on je obrtnik. Sedaj je vprašanje, ali je za obrtni stan ta predloga koristna ali škodljiva?

Pred vsem moram povdarjati, da je velkanska laž, ako se vedno trdi, da se interesi obrtnega stanu krijejo samo z interesi sedanjih mestnih skupin. Vprašam vas, ali na deželi ni obrtnikov? Vsaka vas ima vendar svoje obrtnike. Torej obrtni interesi so v kmečkih občinah tudi zastopani in obrtniki na kmetih imajo ravno tiste interese, kakor obrtniki v mestu. Tedaj bi bil že s tem, da bi prišla splošna kurija, bolj ojačen obrtni stan. In vprašam vas, ali ima morda trgovec na Laverci ali v Dobrunjah druge interese, kakor trgovec v Ljubljani, in — da ne govorim o drugih obrtnikih — ali mlinar, žagar, črevljar ni obrtnik, če ne stanuje v Kranju, ampak n. pr. na Primskovem? Jaz mislim, da imata vendar oba tiste interese. (Pritrjevanje.)

Ali šlo se je še za nekaj drugega. V vladni predlogi stoji, da se sedanjim mestom in trgovci, ki imajo privilegirano volilno pravico, priklopijo tako imenovani industrijalni kraji. **Priklopitve industrijalnih krajev bi bila v največjo korist obrtnemu stanu.**

Vprašam vas, kdo pa odločuje v sedanji mestni skupini? Ali obrtniki? Nihče drugi ne, kakor liberalno uradništvo! Ne obrtnik, sploh ne meščan, ampak liberalen uradnik, ki niti deželne doklade ne plačuje, ta ima odločilno besedo v sedanji mestni skupini; in to so slabe nezdrave razmere, ker če se že ustvari privilegirana kurija, če se hoče meščanstvu dati privilegirano volilna pravica, naj se ta pravica da v resnici meščanom, t. j. obrtnikom, ne pa da se volilni okrajji prikrojijo tako, da mestni kuriji c. kr. okrajni glavar, okrajni sodnik ali c. kr. davkar diktira, kdo naj bo voljen. (Burno odobravanje.)

Kakor hitro se mestom in trgovci sedanjim skupine priklopijo industrijalni kraji, vzemimo n. pr. Domžale, kjer imate v vsaki hiši obrtnika, ali Kropo, kjer imate tudi v vsaki hiši obrtnika, ali v Kamni gorici ravnatako, v tistem hipu bo v teh volilnih okrajjih res odločeval meščan-obrtnik, kar sedaj ni tako. Potem bo to res kurija obrtnikov, ne pa, kakor sedaj, kurija liberalnih uradnikov. Zato se pa ravno gre liberalcem, da to pre-

prečijo, kajti obrtni interesi so jim deveta, ali še boljše lahko rečem, devetindevetdeseta brigada. (Živahna veselost in pritrjevanje.)

Mi kmečki poslanci imamo zavest, da nismo nikdar ničesar zamudili, kar je služilo v obrambo obrtnih interesov in tako boče tudi v bodoče. Mi smo vselej ravnotako vestno zastopali interese obrtnikov, kakor interese kmečkega stanu, in bomo to storili tudi v bodoče kljub temu, da so obrtniki po mestih semtertje slepo drli za liberalnimi c. kr. mandarinami. (Živahna veselost in odobravanje.)

Kljub temu smo se odločno potezali za obrtnike, ker smatramo za svojo sveto dolžnost, vestno, resno in trezno pospeševati interese vseh produktivnih stanov, in vemo, kako važen za napredek ljudstva, naroda in dežele je obrtni stan. (Živahno odobravanje.)

Kaj so pa liberalni poslanci storili za obrtnike? (Burni klici: Nič!)

Vidite, en vzgled! Imeli so na Dunaju v obrtniškem odseku svojega zastopnika dr. Ferjančiča, poslanca mest in trgov. Da je obrtni odsek tisti, ki je najvažnejši za obrtnika, to ve vsak črevljar, krojač, gostilničar ali katerikoli obrtnik. Torej dr. Ferjančič je bil kot zastopnik mest in trgov kranjskih član tega odseka in pričakovati je moral vsak obrtnik, da bo v njem nadsvetnik s kravjim zvoncec razvil jako živahno delovanje. (Burna veselost.) Ali čuda! Tudi jaz sem bil in sem še danes član tega odseka, kakor dr. Ferjančič, ali čudno, med tem ko moram sebi dati pričevalo, da sem bil, akoravno imam za 99 odstotkov več dela, kakor nadsvetnik extra status, ki ima na državne troške dopust, kadar je državni zbor zbran, med tem ko moram jaz svoj dopust sam plačevati, vendar razmeroma priden obiskovalec obrtnega odseka, in da sem se zelo in po najboljši vednosti in vesti potegal za obrtniške interese, o dr. Ferjančiču pa mirno rečem, in mislim, da me ne bo v stanu popraviti, če rečem, da ga je v petih letih, odkar je član obrtnega odseka, bilo komaj štiri- ali petkrat videti v tem odseku. (Klici: žalostno!) Ust pa sploh ni odprl v tem odseku (Smeh), očitvidno, da zna mož sploh samo še govoriti s kravjim zvoncec, kakor krave. (Bučna veselost.)

Tako nastopajo liberalni poslanci za korist obrtnega stana, potem pa so tako neramni, da trdijo, kakor zadnjič v obrtni zbornici, da so poslanci liberalne stranke zastopniki obrtniških interesov. (Klici: Kaj pa! Seveda!)

In potem vprašam obrtnike, kako zaslobno pa imajo v deželnem zboru kranjskem pri liberalnih poslancih. Ali so jim že kedaj kaj pomagali, ali so sploh že kedaj spravili kako obrtno stvar naprej? (Klici: Ne!) Nič niso storili zanje, čisto nič, ker so jim obrtniški interesi ne samo deveta, ampak 99. in 999. brigada. (Živahna veselost.)

Tako je, gospoda moja! V tistem hipu pa, ko se mestom in trgov priklopijo industrijalni kraji, je obrtnik gospodar mestnih okrajev, in jaz vprašam: Ali želite, obrtniki, to, kar hoče liberalna stranka, da takozvani industrijalni kraji ne smejo biti pri mestih, ali pa hočete, da so pri mestih in trgih? (Klici: Da so!)

Jaz mislim, odgovor je za vsakega zavednega obrtnika lahek. (Odobranje.)

(Konec prihodnjč.)

Političen pregled.

Iz državnega zbora.

Dne 24. aprila se je zopet sešel državni zbor, da nadaljuje in konča svoje delo v zadnjih 17. zasedanjih. Prva točka dnevnega reda je: Poročilo brambnega odseka o načrtu zakona, s katerim se izpreminja zakon iz leta 1880 glede vojaških taks. V navadnih razmerah je to vprašanje jako važno za mnoge družine, katerih očetje, bratje ali sinovi nosijo vojaško sukunjo. Toda za habsburško državo so ravno sedaj jako resni trenutki. Razni dogodki so ustvarili v državi razmere, ki vzbujajo svetovno pozornost, ker silijo do zgodovinskega preobrata. Prišel je trenutek, ko se pričinja za staro državo nova doba, ko se preraja ustavno življenje in se absolutizem lušči iz lupin. Vladar je uvidel resnost trenutka, ko ne pomagajo več prazne oblike brez vsebine. Tok časa zahteva preosnovo v monarhiji, v prvi vrsti pa preosnovo volilnih redov v ljudskem smislu. In to vprašanje, splošna in enaka volilna pravica, je od novega leta na dnevnem redu kot najnovejša, najvažnejša točka. Jasno je, da potrebujeta Ogrska in Avstrija močno vlado in močan parlament. V to svrhu pa služi volilna preosnova po načelu splošne in enake volilne pravice. Vsaj poslanska zbornica naj temelji na najširši ljudski, demokratski podlagi. Da pa baron Gautsch izvrši volilno preosnovo, preosnovati mora svoje ministerstvo. Časi so resni, politika ptiča noja, ki v nevarnosti vtika glavo v grm, bila bi za Avstrijo in skupno monarhijo skrajno nevarna. Ravnokar se čuje govorica, da je baron Gautsch že izbral nove ministre iz nemških strank, polskega in češkega kluba. Stvar sama na sebi je verjetna, iznenadijo nas le poročila v časnikih, da je vlada nemškim strankam ponudila 12 novih poslaniških mest, in sicer šest za Dunaj in Nižje Avstrijsko, po enega za Češko, Moravsko, Šlezijo, Kočevje in Bukovino. Dalje bi dobila Galicija še 10 poslancev, torej skupaj 98 poslancev, Italijani 2, Čehi še en mandat. Pogajanja so v teku. Ako se stranke zedinijo, za kajanja ni dosti upanja, izvrši baron Gautsch preosnovo sedanje vlade da si zagotovi volilno preosnovo.

Prva seja.

Prva seja je bila precej živahna. Poslanci so pričakovali, da baron Gautsch takoj pojasni vladno stališče z ozirom na nove ogrske razmere. Ker se to ni zgodilo, so nekateri poslanci vprašali vlado: 1. Ali je vladi uradno znano, pod katerimi pogoji je bila imenovana nova ogrska vlada? 2. Ali hoče vlada v zbornici pojasniti te pogoje? Gautsch je odgovoril na ta vprašanja še le v petek. V prvi seji že so pričeli z obstrukcijo, da zaprečijo volilno preosnovo. Zato so nujno predlagali, da vlada dovoli naredbo sežigjanja mrličev. Stvar gotovo ni tako nujna, da bi morala biti kar čez noč rešena; zato je bila nujnost odklonjena.

Druga seja.

Dne 27. aprila je ministerski predsednik Gautsch odgovoril na vprašanja glede ogrskih razmer. Rekel je, da bo Avstrija vedno ohranila neodvisnost od Ogrske, akoravno se spremeni vlada na Ogrskem, ker on hoče vedno zastopati koristi Avstrije.

Položaj v državnem zboru.

Nič novega na bojišču! S tem je v kratkem povedan sedanji položaj. V zbornici mlajšo prazne nujne predloge, na hodnikih izbirajo nove ministre, baron Gautsch pa se pogaja s posameznimi strankami o zedinjenju glede volilne preosnove, na podlagi katerega

bi bila mogoča parlamentarna vlada. Ker pa so razgovori z baronom Gautschem povsem tajni in zaprni, zato so tudi poročila v časnikih večinoma le ugibanja. Resnica je, da se bliža odločitev za volilno preosnovo in za vlado. Dokler se vlada ne bo pogodila s strankami o številni poslancev za posamezne dežele, je v resnici vsa razprava brez prave vrednosti. — Italijani zahtevajo dva mandata več in sicer en mandat na Goriškem, drugi v Istri, tako, da bi v teh kronovinah imeli Slovani po tri in Italijani po tri poslance. Baron Gautsch je to zahtevo vzel na znanje, toda brez vsake obljube in obveze. Ravno tako zahtevajo nemške stranke za Kočevce poseben mandat in da je baron Gautsch tudi to zahtevo vzel na znanje.

Gauč odstopil.

Ob sklepu lista smo prejeli nepričakovano vest, da je minister Gauč podal demisijo in da je na njegovo mesto poklican princ Hohenlohe, dosedanji cesarski namestnik v Trstu. Več o tem prihodnjč.

Prvi majnik.

Socialna demokracija ima navado, da vsako leto praznuje prvi majnik in prvi, da je to delavski praznik. Zadnja številka delavskega lista »Naša moč« pa piše: »Misel, da se praznuj 1. majnik kot delavski praznik, samoobsebi ni neprijazna. Saj spada v čas, ko zaideht pomladanski vzduh, ko vstaja pomlajena vsa narava. In probujena narava naj bi bila znak osvobojenja in boljše delavske bodočnosti. Mogoče je res nikakor ni izključeno, da postane 1. majnik resnično delavski praznik. A zdaj še ni in tako kmalo tudi še ne bo po krivdi socialne demokracije. Socialna demokracija namreč izrablja praznovanje 1. majnika ne v delavske, marveč le v svoje strankarske namene. S praznovanjem 1. majnika hoče pokazati socialna demokracija pred vsem svojo strankarsko moč in svoj vpliv nad delavstvom. Za drugo ji ni mar. Zato je pa popolnoma nemogoče, da bi krščansko socialno delavstvo stopalo 1. maja roko v roki s socialno demokracijo in praznovalo 1. majnik kot delavski praznik.« Zato so sklenili tudi mnogi tvorničarji na Nemškem, da ne dajo delavcem prost 1. majnik, ker to ni delavski praznik.

Zasedanje delegacij.

Že zadnjič smo omenili, da se letos zopet snidejo zastopniki avstrijskega in ogrskega državnega zbora, da se posvetujejo o skupnih zadevah. Kakor se čuje, bo to delegacijsko zasedanje prav kmalu, namreč že meseca junija, ker tako zahtevajo Ogrji. Minule dni je bil pri vladarju ogrski ministerski predsednik Wekerle in mu je poročal tudi o otvoritvi ogrskega državnega zbora. Vladar je odobril Wekerlove predloge. Ob tej priliki je obiskal tudi Gautscha, avstrijskega ministra za zunanje zadeve Goluchowskega in se pogovarjal z njima o zasedanju delegacij. Baje so se dogovorili, da zborujejo delegacije meseca junija, kar Gautschu ne more biti nič kaj všeč, ker do takrat njegov parlament še ne bo izdelal zakona glede novega volivnega reda. Toda Wekerle je nasproti Gautschu naglašal, da Mažari ne nameravajo ugovarjati, če se zakasni zasedanje delegacij, vendar bo prišel zaradi te stvari še enkrat na Dunaj, da se bosta ministerska predsednika popolnoma razumela.

Na Ogrskem.

Na Ogrskem bodo v kratkem času volitve; zato se je že razvila po deželi živahna agitacija, ki pa že postaja zelo nevarna. V

mnogih krajih je že prišlo do velikih izgrediv in to zlasti med Rumuni in Mažari. Rumunci so v nekem okraju ubili nekega pristaša ustavne stranke. Zastave vladi prijaznih volilcev so raztrgali in sežgali. Nekje drugod so pa vladnega pristaša smrtno nevarno pretepli. — Ko se snide novi ogrski državni zbor, mu bo vlada najprej predložila predlogo o vojaških novincih. Predlogo nameravajo hitro rešiti, tako, da izvrše že meseca junija novačenje, nakar odpuste nadomestne rezervnike. Nato zborujeta delegaciji in sicer na Dunaju. Med delegacijskim zasедanjem bo pa pripravil proračunski odsek proračun za leto 1906. Ko odobri zbornica proračun, odgodijo zbornico za deset tednov. Sklepalji bodo tudi, kako iztirjati zaostale davke, ki znašajo 200 milijonov kron in od katere svote je izgubljena ena četrtnina. — Ogrji so vendar enkrat začeli tožiti nad Judi, ki imajo na Ogrskem velikanski vpliv. Na Ogrskem je judovstvo tako močno, kakor nikjer drugod na svetu. Nad polovico odvetnikov, zdravnikov in inženirjev je judov. Gostilničarji in najemniki posestev so malone sami judje. Časopisje je v judovskih rokah.

Trozveza pa Italija.

Nemški listi vsled zadnjih dogodkov jako hladno pišejo o bodočnosti trozveze. Pravijo, da služi trozveza le italijanskim koristim na Balkanu. Vprašujejo tudi, če bi stala Italija za slučaj vojske s Francosko na strani Nemčije in dvomijo, da Italija to stori. Laški listi pa naglašajo, da žele Italijani sicer ostati v trozvezi, a le, če bi jih nihče ne silil, da se udeležijo kake vojske s Francosko ali pa z Angleško. Politično trozvezno obnebeje je prej ko slej še vedno oblačno in nejasno.

Črna gora dobi lasten drobiž.

Črnogorska vlada je sklenila, da prične kovanje nikelnasti in bronasti drobiž, ki bo nadomestoval dozdej v Črni gori uvedeni avstrijski drobiž.

LISTEK.

Pravdar.

Brinjar je bil premožen posestnik v Zavetju. Drugače dober gospodar je imel to napako, da se je vedno pravdal in tožaril. Za vsako ped zemlje je šel tožiti, za vsako odsekano vejo na svojem posestvu je začel pravdo. Lepe stotake je že zmetal advokatom v žepe, mnogo lepega časa je potratil z nepotrebnimi poti, silno veliko jeze je vžil radi izgubljenih pravn, a vse to ga ni spametovalo.

Prišel je novo pravdo s svojim sosedom Šimnom radi vodnjaka, ki je bil sicer na Šimnovem svetu, a je Brinjar trdil, da ima vsled nekega starega dogovora pravico, hoditi k temu vodnjaku po vodo. Precej časa se je stvar že vlekla.

Nekega dne zve Brinjar, da se je njegov pravdarski doktor Pink izrazil v neki družbi, da bo ta tožba gotovo zgubljena za Brinjarja. Zato je postal Brinjar ves divji. V svoji jezi se je znesel najprej nad ženo in ji vrgel pri kosilu krožnik v glavo. Nato je pograbil hlapca, ki mu je nekaj ugovarjal, za vrat in ga vrgel skozi vrata. Slednjič ga je zdržal še kanarček, ki je visel na steni v kletki, in ga je s svojim petjem motil pri nekem računu. Zagnal je to-

rej kletko po tleh, da je kanarček takoj umolknil za vedno.

Ko se je Brinjarju podela prva jeza, je poklical svojo ženo in dejal:

»Doktor Pink je neveden tepec, sam ne zna nič, zdaj bi pa rad še mene spravil v smolo. Pred štirinajstimi dnevi pa se je naselil v mestu nov advokat doktor Klinar, in pravijo, da ima več solj v glavi, kot vsi drugi škrieci. Hitro reci hlapcu, naj napreže in naj gre ponj!«

Žena bi bila rada nekaj ugovarjala, češ, da če bo tako delal še dalje, bo kmalu zapel boben pri hiši, a mož je pogledal tako divje, da se je vsa stresla in ji kazalo drugega, kot ubogati. Šla je torej molče ven in čez dobrih deset minut je imel hlapec že napreženo. Švignil je z bičem po konjih in šlo je proti mestu kot bi gorelo za njim.

Malo ga je sicer skrbelo, kako bo advokata našel, ker ni vedel za njegovo stanovanje, a sreča mu je bila mila. Takoj v prvi ulici je zagledal že od daleč tablo, na kateri je bilo z velikimi črkami prav po novi modi zapisano doktorjevo ime. Malo se je pa vendar hlapec zmotil. In ravno ta zmotja je bila osodepolna za Brinjarja. Šlo se je samo za črko — na tabli je bilo zapisano Dr. Mlinar in ne Dr. Klinar, katelega je hlapec iskal. Kdo pa naj pri tej zverženi novotarji v naglici tako natančno loči črke? No, pa radi samih črk bi še ne bilo nič huđeega, a Mlinar je bil doktor zdravilstva in ne pravdarski doktor.

Kaj takega seveda hlapcu niti od daleč ni prišlo na misel, pustil je voz pred hišo in jo udrl po stopnicah k zdravniku.

»Gospod doktor, Brinjarica iz Zavetja prosi, da bi takoj šli k njenemu možu.«

»Ali se mudi?« vprašal je zdravnik skrbno.

»Seveda, danes je gospodar tak, da ni za prestajati. Mene je hotel zadaviti, v ženo je metal krožnike, kanarčka ubil.«

»Torej besni,« mislil si je zdravnik, pripravil kovčeg, dejal notri prisilni jopič in nekaj zdravil ter hitel na voz. Med potjo je še vprašal hlapca, če je tam v bližini kak močan človek, kar je hlapec potrdil. In urno sta dirjala konja po gladki cesti proti Zavetju.

Malo pred vasjo je hlapec ustavil pred zakajeno kovačnico in naznanil zdravniku, da je ta kovač najmočnejši junak v celi okolici. Zdravnik je stopil v kovačnico in prosil kovača, naj gre z njim. Sosedu Brinjarju se je namreč zmešalo in bržkotte ga bo treba obleči v prisilni jopič. Zdravnik sam je za to preslab in nujno potrebuje krepkega pomagača, ali še boljše je, če jih je več, ker norci imajo pogosto nadčloveško moč, zato je najboljšje, če vzame še svoja dva pomočnika seboj.

Kovač se je silno prestrašil, ko je zvedel, kaka nesreča je zadela soseda Brinjarja. Dasi se nista posebno razumela, je vendar njegov položaj odkritosrčno pomiloval. Težko se je sicer odločil, da bi šel z zdravnikom, a ker mu je ta dokazoval, da je to res potrebno, je namignil pomočnikoma in šli so z zdravnikom skupno peš proti Brinjarju.

Tam jim je zdravnik rekel počakati pri vratih ter jim strogo zabičal, da mu

morajo na prvo klicanje priskočiti na pomoč. Sam pa je stopil nekoliko plašno v sobo.

Pričakoval je, da ga bo zmešani Brinjar začel vpraševati najrazličnejše stvari, kdo je, kaj hoče itd. A Brinjar ga je sprejel čisto prijazno, ga takoj peljal k mizi, kjer je imel razgrnjeno majhno risarjico z debelo rdečo piko na sredi.

»Vidite, gospod doktor, tu je meja, in tukaj je vodnjak. Iz njega je zajemal moj stari oče trintrideset let vodo. Zdaj mi hoče pa to pravico sosed vzeti, ker se moj oče za ta vodnjak ni brigal. Pa kaj morem jaz zato? Te grdobe pa bi me zdaj rad uničile, pognale po svetu — — —«

»Aha, ta revež misli, da ga vse preganja,« dejal je zdravnik sam pri sebi, in ker ga ni hotel dražiti ali razburjati, temveč preskusiti njegov razum in spomin, je prijazno dejal:

»Že dobro, že dobro, imate polnoma prav, najprvo pa bi rad vedel, katerega leta ste rojeni.«

»No, mislim, da polnoleten sem že, to mislim vidite že od daleč. Sploh pa nima moja starost nič opraviti s to stvarjo. Govoriva torej o vodnjaku in o krivici, ki bi mi jo sosed rad zadal. Torej moj stari oče je hodil tje po vodo — — —«

Zdravnik pa je le spraševal in spraševal, kar se je Brinjarju že kar preneumno zdelo, zlasti ko ga je zdravnik vprašal, koliko je trikrat dvanajst.

In ker je stavil vedno bolj preprosta vprašanja, o vodnjaku pa ni hotel slišati niti besedice, je prišel Brinjar do prepričanja, da je doktor pijan, in zato ga je jezno nahrulil:

»Veste, gospod doktor, škoda je časa, dajte preštudirati sodne akte in tale načrt, ker to je že več kot neumno, da me sprašujete kot kakega paglavca v prvem razredu.«

V njegovo jezo pa je priče lšpet zdravnik:

»Dobro, dobro, le nikar se ne razburjajte, povejte mi prosim še, koliko pa spijete vsak dan?«

Skušal ga je obenem prijeti za roko, da bi mu potipal žilo.

Tu je pa Brinjarju zmanjkalo potrpežljivosti. Trdno prepričan, da je doktor ne samo pijan, ampak tudi prismojen, je stisnil pesti in zakričal:

»Poberite se ven, če ne — — —«

Zdravnik je sprevidel, da je zdaj skrajni čas, zaklical je »na pomoč« in trije krepki in zakajeni možje so planili v sobo. Brinjar se je prestrašil, da je obstal kot okamenel. A oni trije so planili po njem, ga s silo vrgli na tla in oblekli v prisilni jopič.

Brinjar je otepal na vse strani, kolikor se je dalo, in brcal z nogami za žive in mrtve, zraven pa kričal, da se je čulo daleč naokrog:

»Na pomoč, na pomoč, tatje, roparji, morivci!«

Krik in ropot je privabil Brinjarico, ki je ravno prišla s polja. Hitela je v sobo in malo da se ni na tla zgrudila strahu, ko je zagledala na tleh moža zvezanega kot največjega ubijavca.

Spustila se je v glasen jok, ko ji je zdravnik povedal, da mora mož takoj v norišnico.

»Za Boga, kdaj pa se mu je zmešalo — in ali imajo pravdarski doktorji pravico, pošiljati ljudi v norišnico?«

»Pravdarski doktorji, kaj?« zavzel se je zdravnik in jo debelo gledal.

»Ali niste vi advokat doktor Klinar?«

»Jaz advokat? Kaj pa mislite, jaz sem zdravnik doktor Mlinar.«

Klinar — Mlinar — advokat — zdravnik — zdaj so se odprle oči vsem.

Zdravnika je bilo sram, da bi se bil v zemljo udril. Povedal je, da je hlapec prišel ponj. Začel se je opravičevati in pro-

siti za odpuščanje Brinjarja, ki so ga med tem napadalci izpustili.

Vsi so s strahom pričakovali, kaj bo ta zdaj napravil. A bil je čisto miren, segel je zdravniku v roko, rekoč:

»Gospod doktor, vidim, da vi niste krivi tega, hlapec je naredil to zmešnjavo, a ne zamermi mu. Bil sem res — če ne norec, pa saj silno nespameten, ker sem se vedno tožaril. To pa me je ozdravilo. Zapomnil si bom današnji dan, in ta pravda je bila moja zadanja. Z Bogom, gospod doktor.« —

Zdravnik je poparjen odšel. A ozdravil je Brinjarja pravdarske bolezni popolnoma.

Razgled po domovini.

Veliki shod Slovenske Ljudske Stranke.

Impozantno se je izvršil 29. pr. m. shod Slov. Ljudske Stranke v veliki dvorani hotela »Union«. Tu je reš ljudstvo zborovalo in na ves glas dalo duška svojim mislim in čuvstvom. Častno je bila zastopana Ljubljana, zlasti po mnogoštevilnih obrtnikih, ki so z zanimanjem sledili točkam, ki so se tikale njihovega stanu, posebno številno pa so prihтели na shod vrli kmetijski volilci iz ljubljanske okolice, delavstvo je poslalo svoje zastopnike iz raznih industrialnih krajev, in bolj ali manj je bila zastopana vsa kranjska dežela. Navzočih je bilo dobro 1500 volilcev iz vseh stanov in slojev. Med navzočimi smo opazili med drugimi g. deželnega glavarja Otona pl. Detela, deželnega odbornika vodjo Povšeta, deželne poslance Mejača, Drobniča, Dularja, Demšarja, Koščaka, Jakliča, dalje gosp. primarija dr. Gregoriča, g. Pollaka itd.

Otvoril je shod načelnik Sl. Lj. Str. državni in dež. poslanec dr. Šusteršič, ki pozdravi pred vsem svoje tovariše, državne in deželne poslance, njim na čelu gosp. deželnega glavarja Otona pl. Detela (Klici: Živio dež. glavar!), veliko število navzočega meščanstva, pretežno večino vrlih kmetovalcev, župane mnogih občin, vrle zastopnike kršč. soc. delavstva. Za predsednika zborovanju je bil na dr. Šusteršičev predlog izvoljen z glasnimi pritrditvami živio-klici gosp. drž. in dež. poslanec Povše, za častne predsednike so pa bili izvoljeni g. Mustar, župan iz Kompolja, g. Prelesnik, župan iz Vidma, g. Zumer, župan iz Gorij, g. Teršan, župan iz Tacna, g. Vilfan, župan iz Ježice, g. Dimnik, župan iz D. M. v Polju, g. Rižnar, trški predstojnik iz Radeč, g. Vider, župan iz Prečne, zastopniki kršč. soc. delavstva g. Kos iz Ljubljane, g. Glavič z Jesenic, Ivan Jazbar iz Idrije, g. Alojzij Čatar iz Ljubljane in zbornični svetnik gospod Ivan Kregar iz Ljubljane. Govorili so: dr. V. Schweitzer iz Ljubljane, dež. poslanec Demšar iz Selc, Ivan Glavič z Jesenic, Kregar iz Ljubljane, župan Mustar iz Kompolja, Josip Gostinčar iz Ljubljane in dr. Ivan Šusteršič, čegar govor prinašamo v celoti na uvodnem mestu.

Novi superior pri jezuitih v Ljubljani. Vodstvo ljubljanskega jezuitskega samostana je prevzel č. g. pater Alojzij Žužek.

Čehi za slovenski katoliški shod. Nedavno je priobčil češki katoliški list »Čeh« v

Pragi poziv, ki ga je prinesel tudi »Domoljub« za III. slovenski katoliški shod, ki se bo vršil v Ljubljani koncem avgusta. Češki list izraža nado, da bo kardinal in praški nadškof odposlal na ta shod posebnega odposlanca, kakor ga je odposlal na II. katoliški shod. Soditi je, da bo ta katoliški shod eden najslabnejših, ker se ga bodo udeležili Slovenci tudi iz drugih slovenskih dežel v obilne številu.

Vihar in strela. V Polhovem Gradcu je bil v nedeljo, dne 22. aprila hud naliv in vihar. Parkrat je tudi treščilo. Strela je udarila v gospodarsko poslopje župnikovo in mu je ubilo v hlevu eno goved.

Južna železnica je imela l. 1905. dohodkov 48 milijonov in 42 milijonov izdatkov, torej 6 milijonov dobička.

Večerni vlak gorenjske železnice prihaja od 1. maja dalje v Ljubljano ob 8. uri 46 minut zvečer.

Ljudstvo se je začelo gibati. »Slovenska Ljudska Stranka« je priredila na belo nedeljo na raznih krajih Kranjske jako dobro obiskane ljudske shode. Taki shodi so se vršili v Selc, St. Petru na Krasu, v Smledniku, v Preserju, Pri Devici Mariji v Polju, na Brezovici, v Kropi, v Kamni Gorici, St. Lambertu, Žumberku. Na vseh teh shodih je naše dobro ljudstvo obsodilo početje liberalne stranke v zadnjem deželnem zboru, izražalo zaupanje deželnim poslancem, osobito načelniku dr. Šusteršiču, ter se izjavilo proti nakanam liberalcev, ki hočejo vpeljati ločitev katoliškega zakona in svobodno šolo.

Za železnico Trebnje-St. Janž so že začeli inženirji meriti na obeh konceh od Kmla in Trebnjega. Stekla bo morda že prih. leto.

Umrl je v Podragi na Vipavskem gospod Gustav Koller, oče ondotnega g. župnika. — V Rudniku pri Ljubljani pa je umrl občespoštovani zidar Peter Krulc, star 32 let. Naj v miru počivata!

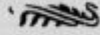
Vinski semenj splojn v vinsko poskušnjo bo 6. maja v Postojni. Mnogo posestnikov bo tu razstavilo boljša vina. Otvoritev bo ob 3. uri popoldne. Vso zadevo ima v oskrbi deželni vinski komisar g. Gombač.

Za delom je odšlo zadnje dni z Dolenjske okoli 50 delavcev v hrvaške šume les žagat in sekati.

Liberalni shod v Kranju je bil jako klavrn. Pirčevo »farbarijo« je prišlo poslušat komaj 40 volilcev ter nekaj štacunskih pomočnikov in liberalnih visokošolcev, katere je

Millionar — delavec. Milijonar Georges Westinghouse, posestnik mnogih tovarn, je dal svojega sina najprej v gimnazijo in potem na visoko šolo. Ko je vse to dovršil, pa ga je vzel k sebi na dom, kjer dela zdaj kot tovarniški delavec. Sin se rad pokori svojemu očetu, ker vidi, da je tudi to potrebno za bodočega tovarnarja.

51 let v postelji je preživela neka Miss Reise v bolnici za neozdravljive v Putneyu na Angleškem. V bolnico je prišla kot prva pacientka in ostala tam do pozne starosti 80 let. Služile ji niso ves ta čas ne roke ne noge, vendar ni nikoli obupavala in želela smrti. To-lažila je celo bolnike, ki so ležali z njo v isti sobi. Umrla ni vsled svoje dolgoletne bolezni, ampak vsled ostarelosti. — V isti bolnici je še več podobnih slučajev. A samo ženske dose-gajo tako visoko starost, pri moških bolnikih je to skoro izključeno.

zbožnal večni študent Evgen Sajovic in njegov brat Janko, ki vodi znano trgovino na velikem trgu. Ne vemo, če bo kmečko ljudstvo, ki kupuje razno blago v Sajovičevi trgovini, zadovoljno, da bo lastnik te trgovine agitiral za liberalno stranko, ki se je izkazala kot največjo sovražnico kmečkega ljudstva. Saj je v Kranju tudi nekaj trgovcev, ki imajo dobro blago in ne nastopajo tako predržno kakor Sajevčev Janko. Naše ljudstvo si bo to dobro zapomnilo. Na shodu v Kranju je klobasal tudi liberalni advokat dr. Kušar. Tam mož sicer jako rad vidi v svoji pisarni kmete, akoravno nastopa po raznih shodih za liberalno stranko, ki ne privoščijo kmetu niti drobnice pravic. Take može si bo naše ljudstvo dobro zapomnilo in jim svoj čas povrnilo.

Blagoslovljenje novega pokopališča ljubljanskega se je izvršilo v petek, 27. aprila. Posvečeval je premlotni gospod knez in škof dr. Jeglič, ki je opravil v novi kapelici sv. mašo in potem v govoru pojasnil zbranim vernikom pomen katoliškega pokopališča. Pri blagoslovu je bilo navzočih več gospodov kanonikov in vsi mestni župniki ljubljanski. — Na novem pokopališču je dolga 140.000 K. zato bo treba zvišati pristojbine za grobe. — Pokopališče pri sv. Krištofu je bilo blagoslovljeno l. 1779., 3. maja in je torej služilo svojemu namenu 127 let. S 1. majem začno pokopavati na novem pokopališču.

Prepovedana slavnost. Okrajno glavarstvo v Brežicah je prepovedalo sokolsko slavnost, katero so nameravali Slovenci prirediti ondi o binkoštih o priliki blagoslovljenja zastave brežiškega »Sokola«. Dr. Šusteršič se je radi tega pritožil pri ministru. To je nečuvena predrznost okrajnega glavarstva brežiškega, ki prepoveduje nedolžno slavnost Slovincem, dočim pripuščajo Nemcem vsakovrstne demonstracije.

Smrtna kosa. Pretečeni teden je umrl v Krškem kapucin p. Luka Bogataj. Pokopali so ga v sredo, 25. aprila. Pokojnik je bil rojen v Zireh l. 1833., v mašnika posvečen l. 1860. Znan je bil zlasti kot neutruden spovednik. — V Gorici pa je umrl odlični duhovnik goriške nadškofije in vnet pospeševatelj katoliškega gibanja č. g. Ivan Dermastia, vikarij v Plaveh. Pred nedavnim časom je tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo in bil operiran. Dobil je vnetje pljuč, okrevalec je od te bolezni. Prišlo je za tem zastrupljenje krvi, toda tudi to je srečno prešlo. Do torika preteklega tedna je bil bolnik prav

dobre volje. Obiskal ga je prevzvišeni gospod nadškof v bolnici. A že zvečer v torek se je nenadoma pojavila krčna bolezen. Morali so mu odrezati nogo. Krčni napadi so se jeli vedno silneje ponavljati. Umrl je v strašnih bolečinah, star šele 35 let. Rajni gospod je bil rojen v Ljubljani iz velespoštovane rodbine Dermastia na Zaloški cesti. Pogreb je bil v soboto 28. aprila ob velikanski udeležbi. — Cenjeni rodbini naše iskreno sožalje! Blagemu pokojniku pa naj sveti večna luč!

Tržiška strokovna društva so si nabavila knjižnico, katero prepusté v javno uporabo. Vsakdo si bo lahko izposodil knjige, če plača nezatno vsotico 4 vinarje, kar se bo porabilo za veljavo knjig. — Zopet lep napredek socialnega delovanja, ki je posnemanja vr eden. Knjige se bodo izposojale vsako nedeljo od 9. do 10. zjutraj.

Na novo pokopališče ljubljansko nameravajo prepeljati od Sv. Krištofa veleč. g. mestnega župnika šentpeterskega Martina Malenšek, da bo tako počival v domači fari.

Surovo obnašanje socialnih demokratov. V Trbovljah so nekateri socialni demokratje, ko so po noči pričakovali nekega delavca, da bi ga pretepli, maščevali se nad sv. razpelom, ker delavca niso dobili. Sv. Križ so razbili in ostanke zmetali po tleh — To bogoskrunstvo so rudeči bratci že drugič izvršili.

Smrt radi peresa. Neka učenka ljudske šole v Zadru je umrla v nekoliko urah, ker se je zbodla s peresom in si tako zastropila kri. Mladino je treba opozoriti večkrat naj ravna pridno s peresi.

Pomiloščenje. Cesar je pomilostil radi roparskega umora dne 28. febr. v Ljubljani na smrt obsojenega Janeza Požena v dosmrtno ječo

Kar je poceni, je navadno slabo. Kakšno mora pa šele biti, kar nam zastonj vsiljuje kak liberalec. V nekem kotu se na tak način lahko dobi liberalni list, ki se imenuje „Naš list“. Može krščanskega mišljenja ga ne jemljite v roke, ako pa liberalec le ne odneha, ga pa vrzite v peč ali pa na gnoj.

Silno nesramen list, ki živi od samih lažij je „Notranjec“. Ta list hoče — saj tako je lagal in laže še vedno — zastropati in braniti notranjske kmete. Toda s čem jih brani? Z nesramnimi in grdimi lažmi na naše poslance, katerim je res ležeče na tem, da zboljšajo položaj kmetu in mu priboré pravice, ki mu gredó. Ta zakotni listič, v katerega dopisuje zaspani postojinski Arkó in nekaj od njega plačanih šlibarjev in študentov hvali na vse pretege liberalce in njihove kravje zvonce, s katerimi so nastopili zoper kmeta, da ne bi dobil večine v deželnem zboru. In ti pisarji, ki mažejo papir po „Notranjcu“ hočejo biti voditelji

naših vrlih in poštenih notranjskih mož! Nikdar ne! Pomilujemo tisto malo številce preslepljenih Notranjcev, ki so morda še naročniki tega zakotnega, lažnjivega lističa, ki ne spada drugam nego v peč. Proč z izdajalskim kmetu sovražnim listom!

Slovenski organisti so imeli 26. apr. sestanek v Kamniku, ki se je dobro obnesel. Navzoč je bil iz Celja g. Bervar, vodja ondotne orglarske šole. — Ustano vilo se je tudi društvo cerkvenikov. Pravila je že potrdila kranjska vlada.

Gorenjske novice. Iz kamniškega okraja.

g V nedeljo na shod v Kamnik!
„Slovensko katoliško društvo za k mniški politični okraj“ priredi javen društven shod v zvezi z občnim zborom v Kamniku (Kamniški dom) v nedeljo, dne 6. maja ob 4. uri popoldne. Vspored društvenega shoda: 1. Nagovor društvenega predsednika. 2. Politični položaj. Poroča dr. Šusteršič. 3. Govori o obrtnih in kmetijskih razmerah. — Vspored občnega zbora: 1. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 2. Volitev dveh pregledovalcev računov. 3. Volitev odbora. 4. Slučajni nasveti društvenih članov. K obilni udeležbi vabi odbor.

IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO V ROVLH se je ustanovilo velikonočni ponedeljek popoldne. Sklicatelj č. g. župnik Janko Šiška je otvoril zborovanje in pozdravil v lepih besedah mnogobrojno zbrane zborovalke in zborovalce. V nadaljnjem svojem govoru jim je razložil pomen ustanovljajočega se društva, ki naj nosi ime »Katoliško izobraževalno društvo na Rovlih.« Eden izmed društvenih zaščitnikov, čigar podoba naj nosi tudi društvena zastava, naj bo sv. Jožef. Drugega društvenega patrona pa si bodo zbrali člani sami. Po teh pozdravnih besedah se je vršila volitev odbora in računskih preglednikov. Poklicani so bili v odbor sami mladi, vrli mladenci, ki so si zbrali svojim predsednikom svojega gospoda župnika Janko Šiška. Po volitvah je predaval odbornik »slov. krščanske socialne zveze« g. Podlesnik o izobraževalnih društvih, njih namenu in o poti, po kateri dosežejo svoj namen. Govoril je tudi o izobrazbi obče in se dotaknil v svojem predavanju tudi perečnega alkoholnega vprašanja. Odobranje poslušalcev koncem predavanja je pričalo, da so bili s predavanjem zadovoljni. Mlademu društvu želimo lepo bodočnost in mnogo sadov pri njegovem delu.

Komenda. Na velikonočni ponedeljek je udarila strela v hišo Marjete Kern v vasi Breg pri Komendi; k sreči je bila hiša prazna. Malo popred je vedrilo več oseb pod ostrešjem te hiše. Komaj so dobro odšli, kar začujejo grom in takoj nato hišo, ki je bila s slamo krita, vso v ognju. K veliki sreči je deževalo, kakor bi iz škafo lilo, ker drugače bi bile v veliki nevarnosti sosednje hiše, ki so vse s slamo krite. Požarna bramba, ki je takoj prihitela na kraj nesreče, bi v slučaju, da bi se vnele sosedne hiše, ne mogla pri najboljši volji ničesar vkretniti, ker potok Bernik je bil popolnoma brez vode.

V Kamniku na trgu se sliši včasih marsikaj zanimivega. Ongava Franca je ravno zagledala teto Pepo, ki je prišla iz Koschierjeve štacune in jo nagovori: »Kaj pa vi?« Pepa: »Pri Orlu sem nekaj drobnarij nakpiva.« Franca: »Zakaj pa tukej kupujete.« Pepa: »Lejno zakaj b' pa ne. Gospod Orel so vender en pošten in dober človek.« Franca: »Kaj gospod Orel? Kdaj so že umrli.« Pepa: »Bejž kam, sej je vendar na hiši zapisano »Pri Orlu.« Franca: »Kaj se vse piše, zdej ima štacuno tist nožar, noja — sej veste.« Pepa: »Jemnasta jest pa nisem vedva. Sej pravim kaj vse človek zve.« To moram pa še sosedji povedat, zdej grem pa na Graben.« Franca: »Počakite, vam še nekej od tam povem.« Pepa: »Dons nimam časa, saj v torek spet pridem v Kamnik. Z Bogom.«

Župan dr. Kraut je bil te dni na Koroškem. Smo mislili, da bo tam ostal, pa se je revež zopet vrnil iz svoje domovine nazaj v Kamnik.

Kamniška železnica je znana vsled neprehitre vožnje; pa je tudi sicer ta železnica prav po domače komoda. Tako je imel n. pr. v sredo po veliki noči osobni vlak dopoludne kar celo uro zamude in to vsled tega, ker so mu priklopili še tovorni vlak, ker se menda ne bi splačalo, da bi sam vozil. Take nerednosti se večkrat dogajajo. Opozarjamo, da se bliža letoviška sezona. Ravnateljstvo železnice naj enkrat za vselej odpravi tak nered, ker škoda more trpeti edino le mesto Kamnik.

k Pri zidanju nekega gospodarskega poslopja, županstvo ni povabilo vseh mejašev k ogledu. Zidalo se je že, kar naenkrat pride prepoved radi neobveščanja mejača in ustaviti so morali že pričeto delo. Res čast Kamniku, ki ima takega jurista dr. Krauta za župana, ki pozna tako dobro stavbeni red.

k Umrl je na Rudniku pri Kamniku Franc Volk po domače Hace. Bil je previden s sv. zakramenti. N. v m. p.!

k Nevarno obolet je v Kamniku č. gosp. Ceme, župnik v pokoju.

k Zdraviščka sezona se prične v Kamniku dne 15. maja.

g Umrl je v Jaršah posestnik Primož Krivec v najlepših letih. Pokojnik je bil vrl pristaš našega izobraževalnega društva. Še ni eno leto, ko mu je ogenj uničil vse posestvo, isti dan, ko je nadarjena njegova hčerka govorila knezoškofu pozdrav o priliki sv. birme; od tistega časa je pa vedno bohehal. Zapustil je štiri male otroke. Vsi ljudje so rekli: Škoda takega moža. N. v m. p.!

g Iz Doba. Ker je naše ljudstvo zelo vedoželjno, zato naše izobraževalno društvo lepo napreduje. Dasi imajo ljudje mnogo dela, vendar se še okoli 90 članov redno udeležuje knjižnice, vsi pa radi berejo časopise. Zdej imamo 6 vsakdanjih in 10 sobotnih »Slovencev«, a treba jih bo še več. — Pa tudi grla imajo naši ljudje, pa še kakšna; pa ne samo za pitje, ampak tudi za petje. V kratkem bomo imeli tako krasen moški zbor, kakor malokje. — Na velikonočni ponedeljek dne 16. aprila, nam je g. Fr. Pengov zanimivo in živahno predaval o gospodarskih stvareh. — V nedeljo 29. t. m. je na povabilo izobraževalnega društva predaval g. fotograf J. Rožun in svoje predavanje pojasnjeval s svojimi krasnimi slikami. Ljudje si niso mogli predstavljati kake bodo te slike, vendar je bila udeležba velika; prišlo je nad 250 ljudi. Vsi so priznali, da kaj tako lepega niso mogli pričakovati in splošna želja je bila, da bi nam g. J. Rožun prišel razkazovat še druge serije svojih slik. Za ljudsko izobrazbo je res težko najti kaj lepšega in primernejšega, kakor so predavanja in projekcijske slike g. fotografa J. Rožuna.

Iz Selške doline.

Grmek v uniformi hoče biti dražgoški učitelj Stupica. On hoče nadaljevati Grmekovo politiko v naši dolini. Prazne luknje »Gorenčeve« maši se svojimi modrimi flikami. Revček Andrejček, ali ne veš, koliko je opravil Grmek med našim ljudstvom s svojo modrostjo. Odkuril jo je, kakor potepen kužek.

Stupica ne zna brati! V Gorenjcu piše, da je na Češnjici konsumno društvo. Vsak šolarček bere na hiši velike črke »Gospodarska zadruga«. V »Gorenjcu« je pisal modrijan, da so v selški dolini »pocrkale« vse zadruge in konsumi. Lepo se razvijajo tri posojilnice, šest mlekar, dve gospodarski zadruzi, ena sodarska zadruga, in v kratkem pričnemo z živinorejsko zadrugo. — In dražgoški Habakuk je prorokoval z Grmekom vred že lansko leto, da je »vse pocrkalo«. —

Stupico skele oči, ker vidi kako krasno napreduje naša sodarska zadruga. Čudi se nad malim dobičkom 700 kron. Kadar postane Stupica bolj »suh pintar«, kakor je sedaj, ga sprejmemo v našo zadrugo in bode videl, da zadruga nima namena delati veliko dobička, ampak udom pomagati za hitro in dobro razpečavanje narejenega blaga.

Stupica se tudi zlaže kakor se je znal Grmek. Čenča v »Gorenjcu«, da je imel načelnik 2200 kron za svoje poslovanje. Pustite dražgoške otroke, oče Stupica, in pridite k naši zadrugi za načelnika, če vam toliko »nese«. Močni ste precej za nakladanje sodcev. Dobra misel! Kaj?

Tudi Šliber prerokuje v »Gorenjcu« tako: Domoljub še vedno prežvekuje Šliberjev dolg. Povemu mu, da se je g. Šlibar zadolžil najbolj one čase, ko je gostil dulovnike in jim prirejal love. Ko bi on tem malo preje obrnil hrbet, bi bil gotovo že uredil svoje gospodarstvo, dasi je prevzel »vse snedeno posestvo.« Tem besedam dostavljamo samo to: 1. Če je Šliber prevzel vse snedeno posestvo, tedaj mu je duhovni niso mogli snesti. 2. Kar so duhovni pri njem »zagostovali« so mu pošteno plačali. 3. Če mu je kedo izmed duhovnov ostal kaj dolžan, naj mu Šliber pošlje račun in vse se mu plača. 4. Šliberja niso in ne bodo spravili na noge, niti ga niso uničili, ampak naše ljudstvo. Dokler je Šliber nosil svoj liberalizem pod »larfo«, imel je dobro obiskano gostilno in prodajalno, šlo mu je dobro. Ko se je pa Šliberju »larfa« raz obraz raztrgala in je on nastopil kot odkriti liberallec, goreč zagovornik »Narodove klike« in vsiljeval v gostilni »Narod« in »Rodoljuba« in »Gorenjca«, je reklo naše ljudstvo: »Francelj, naše kaše ti ne boš pihal!« Velika večina mu je obrnila hrbet in Francelj Šliberju je ostala mala kompanija Grmek, Stupica, farbar Pirc, advokat Kokalj, Bregovčev Miha in nekaj »ranjih«. — Ako bo Šliber hodil na »Gorenjčevo« solnce se gret, bomo poskrbeli, da mu bode »Domoljub« tudi »občinsko maslo« na glavi raztopil.

Iz kranjskega okraja.

g Liberalni shod v pondeljek teden je pokazal, da liberalna stranka tudi v Kranju gre vedno bolj rakovo pot. Nad vodo drži te ljudske izdajalce samo še ščuvanje meščanov proti kmetu.

g Liberalna advokata dr. Štampihar in dr. Kušar sta imela prvo besedo na shodu poleg Pirca. Eden si je že opomogel s kmet-skimi žalji, drugi je pa prišel v Kranj, da bi mu kmetški denar pomagal na noge. Kmetje pa pravijo: Mi bi pa radi advokata, ki bo z nami in samo njega bomo podpirali, liberalnima širokoustnežema bo pa ostal — knof.

Upanje je tudi, da se to kmalu vresniči! Svoji k svojim.

g Liberalnih trgovcev je bilo tudi nekaj na shodu. Največ se je trudila Plajbeznova mladina. Včasih se je reklo v Kranju: tehant pa Plajbezen, ta dva sta prave vere. Odkar pa se je Ciril Pirc oženil pri Plajbeznovih, se je to izpremenilo. V štacuni poznajo sicer še kmetov groš, zunaj pa zabavljajo čez neumnega kmeta. Kmetje pa pravijo: Tistemu, ki je zoper nas, bomo pustili knof in groš nosili samo tistemu, ki je za nas.

g Liberalni pisarji so tudi delali drenj na shodu. O enem oberšribarju vedo kmetje, da je imeniten »binkelšrajbar« in da ga celo ta višji gospode štemajo v Kranju, ker rad plača za šampanjca. Ne zaupajo mu pa nič več, ker jih je že preveč koštal. Drugi se pa dela imenitnega v davčnih stvareh, pa včasih rad sprejme kakšne koleke, na prošnjo, ki jo je obljubil, pa pozabi. Dobro bo, če kmetje tiste gospode, ki so nad njim, malo opomnijo, kako imeniten je njih pisar!

g Liberalni profesorji so prišli tudi na shod, menda učiti se, kako bodo po naukih Pirčevega evanĝelija fante učili, da pozabijo tisto, kar sta jim naročala doma oče in mati. Kmetje pa zaupajo vendar, da bodo fantje bolj pametni in jim verjeli samo tisto, kar je iz drugih naukov.

g Drugo struno bodo napeli odslej kmetje v Kranju in kupovali samo pri naših ljudeh in hodili samo v naše gostilne. Če bo potem šla kakšna hiša ali trgovina po vodi, se bo pa videlo, komu gre knof in komu groš!

Bohinjske novice.

g »Savica« izobraževalno društvo se je ustanovilo 17. aprila v Srednji vasi. Na shodu je govoril dr. Krek o namenu izobraževalnih društev — o zavarovanju poslov, delavcev in o starostnem zavarovanju, gospod kanonik Šušnik je posebno bičal razvade žganjepitja in tožarenja. Gospod bistriški župnik J. Piber je priporočal enotno delovanje v Bohinju, svetoval je domačinom naj pazijo posebno na prodajo sveta, na izboljšanje svojih stanovanj — da jih ne bodo tujci izkoriščali. Na predlog domačega gospoda župnika so se zborovalci zahvalili govornikom s 3kratnim gromovitim »Živijo« klicem. Vseh poslušavcev je bilo 300.

g 70 članov že šteje »Savica« — in novi se še vedno obetajo. Prav tako — kogar veseli poduk in poštena zabava — naj se le oglasi. Vedno dobro došel.

g Vsako prvo nedeljo v mesecu bo redno predavanje v društveni sobi. — 6. majnika bo volitev predsednika in odbornikov.

g April je april smo si mislili na sv. Jurja popoldne, ko je izza oblakov pogledalo solnce — medtem ko je celo dopoldne prav pošteno snežilo.

g Licenciranje bikov za Bistrico in Srednjo vas je bilo ravnoisti dan. V ta namen sta prišla gospod okrajni glavar iz Radoljice in g. A. pl. Kapus v Bohinj. V zgornji dolini jih je bilo potrjenih dvanajst. Že lepo število. —

Iz medvodske občine.

g Grmek pravi v »Gorenjcu«, da novemu županu Tometu ne bode metal polen pod noge. Tome je tega lahko vesel. Mi pa, ki smo ljubodni, bi radi imeli, da bi Grmek vendar polena metal, da bi videli, koliko časa jih bo in kako.

g Slab prerok je Grmek. Kakor petelin na gnoju se je obračal pri volitvah ter komandiral može iz Drage, Gortičega, Pungarta, Sore. Ko ni bilo dosti glasov, je prerokoval, da bodo volitve ovržene, in njegovi pristaši so mu verjeli, ter šli veselo domov, češ, saj je Grmek rekel, da to ne bo veljalo. No, sedaj se bodo tem možem menda vendar oči odprle, da ne bodo več Grmeku slepo verjeli, ter se dali komandirati od — liberalca.

g Podivjanost je glavno znamenje Grmekovih pristašev. Kot kak navaden falot daje Grmek priimke ljudem v »Gorenjcu«, njegovi pristaši pa s kolom in kamenjem napadajo njim neljube osebe. No, če vsa znamenja ne lažejo, bodo prikrajšani dnevi Grmekovega bivanja v Sori. Ko se bo Grmek selil, lahko naprosi Smovca, da mu bo vozil; Smovec ima dobre konje, in tudi Grmeku pri selitvi ne bo veliko računil, vkljub temu, da bo hitro vozil.

g »Stavbeni podjetnik Kožuh«, kot Kopača iz Senice Grmek v »Gorenjcu« imenuje, je bil tudi na liberalnem zaupnem shodu. Naj bi bil Kopač ta čas rajše preišljeval, kako bo zidal, da se ne bo za njim podiralo, kot se je že.

g Tisti kotel, ki so ga vsled liberalne ovadbe financirali pri Rožniku iskali, pa ne našli, se je prikazal Grmeku. Ta ga je kot spoznal, in sta potem z Lužarjem skupno iskala po njem dušo tistega sulca, ki je hodil strašit Starmanovega Jareza, dokler ta ni plačal nekaj goldinarjev v dober namen. Od sulca ni sedaj ničesar več slišati, od Rožnikovega kotla, pa pravijo, da Lužar večkrat sliši spomin, in da je zato sklenil, da se v prihodnje ne bo več menil za to, kakšni duhovi prebivajo v Rožnikovih kotlih. Grmek k temu sklepa molči, in si svoje misli.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Nesreča. Mrtančev fant iz Binklja pri Stari Loki je povozil dne 19. aprila devet let staro deklico, Alovčevo iz Križne gore, ko se je vračala iz hribovske šole domov. Deklica, ki se je umikala pred psom, je v strahu pribežala ravno pred konja, ki jo je vdaril s kopitom po glavi in ji razbil čepinjo, potem jo je pa še povozil. Deklica je vsled tega takoj drugi dan umrla.

g Smrt. — V nunskem samostanu v Škofji Loki je umrla na belo nedeljo nekaj nuna iz Francoskega. Pregnana iz svoje rojstne zemlje je pred kratkim našla zavetje v škofjeloškem samostanu in na škofjeloškem pokopališču je našla sedaj kraj počitka. — N. p. v m. l

g St. Vid nad Ljubljano. Na belo nedeljo je priredila »Čitalnica« predavanje, ki je bilo le povoljno obiskano, kar je pač umevno ob takem času. Morda je bilo pa tudi premalo naznanjeno, sicer bi bila udeležba kakor sicer gotovo prav mnogoštevilna. Gospod bogoslovec Anton Erjavec nam je v svojem govoru očrtal

temeljna načela socialne in krščanske demokracije. Jasno je pokazal, da morejo obroditi demokratične težnje svoj sad edinole, ako slone ne neomajnih načelih krščanskih. Prav živo je pokazal na vzgledu Cicernaechi-ja, kam privedejo družbo socialno demokratična načela. Predmet, ki je za preprosto občinstvo kolikortoliko težaven, je znal gospod predavatelj tako umljivo in živahno pojasniti, da so mu poslušavci z velikim zanimanjem sledili.

g K dopisu iz 'Stare Oselice' smo prejeli sledeči popravek: 1) Ni res, da sem jaz govoril zoper gosp. Soukupa, župnika v Stari Oselici, karkoli iz surovosti ali lahkomišelnosti in ni res, da so moje besede bile lažnjive in izmišljene; 2) Ni res, da sem jaz izdal in podpisal oklic, priobčen v 16. številki „Domoljuba“, in res je marveč, da je meni neznana oseba moj podpis falzifikovala ter s tem list in njegove čitatelje spravila v zmotu. — V Gorenji vasi, 23. aprila 1906. Jernej Šturm.

g Iz Podbrezjij. Čudne so razmere pri nas! Nimamo takorekoč nobenega društva, nobene zadruga in sploh nobenega skupnega podjetja. No, in se govori o mlekarni. Zares dobra misel. Kmetje pa še vendar premalo vedo o koristi mlekarnice. Zato bi bilo dobro kako predavanje, katerih nam Podbrežanom veliko, veliko manjka. Sedaj posnemata dva posestnika, ki sta si na svojo roko omislila posnemalnika. — Mlekarno mislijo postaviti ob Tržiški Bistrici v Dolenji vasi. Vse prav! Zapomniti pa je treba, da se mora pričeti z malim, ne pa, da bi se zidalo moderno poslopje, ki bi z opravo vred stalo več tisočakov. To morajo posestniki natančno prevdariti. — Želimo pa, da se ta koristna naprava kmalu vpelje. — Pri nas bodo zidali tudi novo šolsko poslopje. Gotovo je, da je staro šolsko poslopje eno najslabših na Gorenjskem. Može so prišli sedaj šele na to, ko morajo plačevati 200% obč. naklade za naklesko dvo (oziroma tro) razrednico. Krajni šolski svet je izbral tri prostore, katerih nobeden pa ni pripraven. Šola na deželi mora biti, kolikor mogoče blizu cerkve in v sredini šolskega okolišča. Da bi stala med Srednjo in Dolenjo vasjo, je nemogoče, ker je dotični prostor preoddaljen od župne cerkve! — — — Prihodnjič več. Špica.

g Naklo. Letošnjo velikonočno procesijo je sijajno povzdignila domača godba, ki je ob tej priliki prvič nastopila. G. Viktor Navinšek, organist in posestnik, je bil v kratkem času prav mojstrsko izvežbal kmetske fante tako, da bi se lahko pokazali tudi v kaki drugi fari če bi bilo potrebno.

g Iz Zgorne Šiške. Slavni občinski odbor naše občine naj se vendar enkrat usmili tistih grdih desk, ki imajo drugod nalogo, naznanjati imena vasi! Če se ne motim, je še za prejšnjega župana nekdo na to opomnil, a brez uspeha. Morda se je zdela odboru stvar pre-

maenkostna, ker ima dosti drugih opravil. Toda ta reč ni tako brez pomena. Po pravici se tuji norčujejo iz teh tabel, češ, občina tik Ljubljane pa ima take napise! Še bolj bi se pa norčevali, ko bi se dali ti napisi — čitati. Na prvem mestu stoji seveda nemščina s svojimi smešno popačenimi imeni, slovenščina pa tudi taka, da se Bogu usmili! Pričakujemo torej v kratkem, da se ti škandalozni napisi odpravijo in se nadomeste z novimi, samoslovenskimi!

g Iz Šmartna pod Šmarno goro. Cesto skozi »Stražo« — hrib med črnuškim mostom in Gameljni — nameravajo preložiti tako, da pojde spodaj ob Savi. Da je ta stvar velike koristi za vse, ki tu skozi hodijo ali vozijo, o tem skoraj ni treba govoriti. Ne mine leto, da se ne bi pripetila v »Straži« kaka nesreča. Ze pot sama skozi gozd v tej samotni posebno ponoči ni kaj prijazna in varna. Razen tega ima polno klancev in ovinkov, breg proti Savi je strm in globok, ograja ne more dosti varovati, in tako se nesreča zlasti z vozom kaj urno primeri. Po zimi je večkrat skoraj nemogoče priti skozi, kadar zapade sneg in se drevje nagne vse navskriž. Delavci in delavke, ki gredo zgodaj v tovarno, ga morajo gaziti kar po celem. Razen tega se večkrat posuje s hriba zemlja na cesto, voda pa neprestano trga. Zdaj, ko imamo novi most na Črnučah, se bo dala stvar kaj ugodno izvesti. Nova pot bo pa približno 400 m krajša, skozinsko po ravnem, brez posebnih ovinkov. Gotovo bodo še pozni rodovi hvalo vedeli, če se ta stvar res izvede. Merodajni faktorji naj namero krepko pospešujejo in podpirajo!

g Občinske volitve v Senčuriju pri Kranju. Dne 8., 9. in 10. maja bodo nove volitve odbora za veliko občino Senčur pri Kranju, kakor je napovedal „Domoljub“ v št. 16. po-dopisu iz Šenčurja. Treba pa je ta dopis nekoliko pojasniti, oziroma popraviti. Res je, da so se zavlekle občinske volitve, a tega ni vzrok dosedanji župan, zakasnele so se vsled tega, ker so pri okrajnem glavarstvu sestavljali nov izkaz volilcev. Da bi bil ves odbor dosedanji popolno liberalen, ni resnica; je v odboru veliko mož skozinsko krščanskega mišljenja, ki bi bili razžaljeni, če bi jim kdo rekel, da so liberalni; resnica je pa tudi, da ima sedanji občinski odbor tudi prave liberalne odbornike, ki so sami razglasili pri zadnjih občinskih volitvah zgornjo stran občine za liberalno. Več volilnih dob se poteguje zgornja in spodnja stran za župana, da bi ga imela v svoji sredi, a dosedaj je zmagovala zgornja stran. Posebno viharne so bile volitve v adventu l. 1902, prišlo je v odbor več liberalcev in ti so takoj brzojavili v liberalne liste in jim dopisovali, da je zmagala zgornja liberalna stran, a da je poražena spodnja, klerikalna stran in jo sramotili. Tedaj so liberalci sami proglasili in osramotili zgornjo stran za liberalno stran. Služilo jim je glavno liberalno agitacijsko sredstvo — laž, s katero so ljudi slepili, češ, da namerava spodnja stran sezidati v Šenčuriju občinsko hišo, bolnišnico in razširiti šolo v trirazredno; volili so pa tri uč-

telje v odbor, o katerih vsak lahko ve, da bodo za razširjenje šole, ker imajo po tem manj dela. Največja podobčina Št. Jurij ni dobila takrat in še nima nobenega kmečkega zastopnika v odboru, zastopa jo, poleg podžupana liberalen gostilničar. Da ni bil voljen noben duhoven, prav to kaže, da so vodili volitev pravi liberalci. Tudi sedaj vodijo volilno gibanje na zgornji strani liberalci, ki so se udeležili tudi liberalnega shoda v Ljubljani dne 25. marca; sicer se sedaj še ne izdajo za liberalce, ker bi potem ljudi zase pri volitvah ne dobili, a v slučaju zmage pri bodočih volitvah bi brezdvomno razglasili po liberalnih listih, da je zmagala liberalna — zgornja stran. Tudi sedaj jim služi kot agitacijsko sredstvo — laž, s katero ljudi begajo. To pa že predsednik krščansko mislečim možem na zgornji in spodnji strani občine, ki imajo ogromno večino in združili so se in postavili po dogovoru krščansko-misleče, katoliške može iz cele občine in jih bodo z ogromno večino izvolili. Volili bodo dosedanjega župana Mat. Barle, moža izkušnega in izvedenega, nepristranskega in vsakemu pristopnega, ki je sam velik kmetovalec, ima smisel in srce za ubogega kmeta. Zatorej može volilci, na zgornji in spodnji strani, ki ste zvesti veri svojih očetov, udani sv. cerkvi, ki krščansko mislite in živite, združite se v dan občinskih volitev in volite soglasno može, ki se Vam bodo priporočili, može, ki imajo glavo in srce za kmečke koristi in ki bodo skrbeli za krščanski red po občini!

Dolenjske novice.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d. Iz Potoške doline. Nam se duhovniki smilijo, ker se vedno trudijo, da bi ohranili mladino dobro in pošteno vendar pa vse njihovo prizadevanje le malo izda. Še veliki ponedeljek je bil poseben govor za Marijino družbo, velikonočni ponedeljek pa se je že podalo nekaj Marijinih hčera na ples, kateri jim je po pravilih prepovedan. Na ples tudi rade hodijo žene, ki imajo može v Ameriki in zapravljajo denar, ki jim ga služijo može z žuljavimi rokami. Seveda, to je tudi lep vzgled za otroke in tolažba za trpeče može, ko zvedo za potratno in pohujšljivo življenje svojih žena.

Notranjske novice.

Iz vipavske doline.

n Iz Planine se nam piše: Strahovita nevihta kakršne že ni bilo več let, divjala je na beljo nedeljo ravno med popoldansko službo

božjo na Planini, in splošno čez celo vipavsko dolino. Treskalo in gromelo je, da je bilo groza. Dež je lil, kakor bi iz škafa zlival, začela je tudi že naletavati debela toča, kar pa, hvala Bogu, je kmalu minila in se je tem močnejše usipal dež. Škode ni povzročila posebne. — Ko je minila popoldanska služba božja, katero je vsled bolehnosti domačega gospoda župnika opravil neki č. g. pater kapucin iz sv. Križa, pohiteli smo v naše zraven farne cerkve stojiče kat. izobraz. društvo, kjer nam je naš domačin, občespoštovani g. visokošolec Alojzij Štrancar predaval o razvoju naše zemlje, razlagal nam je jako temeljito in natančno, zlasti o vulkanizmu, kar smo z vsem zanimanjem poslušali, ter smo omenjenemu gospodu za njegov trud in požrtvovalnost tudi iz srca hvaležni. — Naš občinski odbor, kakor smo iz razglasa čuli, podpisal je za podaljšanje vipavske železnice do Št. Vida tudi dve delnici, več ni bilo mogoče, dasi si je g. župan jako prizadeval; vzrok temu so stroški za priprave k prezidavanju stare šole iz eno- v dvorazrednico, zlasti pa še, da je naša občina od te proge precej oddaljena. V bližnji nam sosednji vasi Ustje je kljub vsemu prizadevanju tamošnjega č. g. duhovnika divjal na belo nedeljo popoldne ter še pozno ponoči divji poganski ples, kateri se je vršil v gostilni naprednega župana vulgo »Jažka« (nekateri ga nazivljajo »Žažk«). Divjali in plesali so pri tem plesu tako, da je neko dekle iz Ustja vsled plesa padlo v nezavest in se od svojega soplesalca zgrudilo na tla. Lep napredek to! Ali bi ne bilo bolje poslušati svojega dušnega pastirja!

Župan Nace iz Ustja se v »Narodu« z dné 14. t. m. jezi, češ, da je to, kar smo mi o strahovladi na Ustiji pisali, zgolj obrekovanje in laž. Mi s tem iznova izjavljamo, da je vse, kar smo zapisali, res. Dokazuje imamo v rokah, in zanje on ravno tako dobro ve, kot mi. Nikdar nismo in ne bomo pisali laži o svojih nasprotnikih. Mislimo pa, da imamo pravico, da take osebe, ki prevzamejo kako javno službo, tudi nadzoravamo, jeli njihovo poslovanje tudi pravično ali ne. In če ni, nam oni, ki imajo sarže, ne smejo zameriti, ampak lepo opomin sprejeti pa reči: »Grešil sem, pa ne bom več.« Kadar torej stranke, katerim župan in kurat podpiseta v ubožnih izkazih nezmožnost, plačati oskrbne stroške, ne bodo več dobivale plačilnih nalogov, in kadar bo župan Nace ovaljal zaradi tega ali onega pregreška liberalce in klerikalce brez razločka, bomo lepo prijatelji, sicer pa nikdar.

Drugi dopis iz Ustja »Agitator v cerkvi« pa priča, da so naše trditve liberalne vrkve vendarle zadele v srce. O računih glede štedilnika v župnišču molčijo kakor grob, ker mislijo, da bomo mi na to pozabili. Nas ne bodo učili taki, katerih nikdar v cerkev ni, kaj spada na prižnico in kaj ne. Tudi mi vemo, da ples sam na sebi je nekaj indiferentnega (dopisnik pravi »nepriustranskega«, kar kaže, da se uči katekizma iz »Naroda«); a to, kar je s plesom navadno v zvezi, ni indiferentno, ampak podlo in dušnemu blagru nevarno. Za take nedolžne ovčice seveda, ki pri »Nacetu« vedno le rijejo po »Narodovem« koritu, je tudi vsaka svinjarija nedoizna in včasih tudi potrebna. Naravnost hudobno pa je, ako ta nedolžna jagnjeta o sveti cerkvi trdijo, da tudi ona smatra take grdobje za nedolžno in potrebno veselje. Nikar si ne želite Krista na svet. Zakaj če pride, gorje vam, ker z bičem ne bi začel v cerkvi, ampak zunaj cerkve in bi zganjal vas v cerkev. O cerkvenem petju »Marijinih devic« pa lepo molčite. Jezi vas le lepo in dostojno petje in pa družba sama, ki vam je hud trn v peti, pa si ga ne upate izdreti. Vsi, ki so na Ustiji poštenega mišljenja, obsojajo vaše laži in klevetanje, v katerih ste junaki.

Z Vrhniko. Preteklo nedeljo smo imeli presvitelega kneza in škofa v svoji sredi. Obilni slavoloki, zastave in cerkev natlačeno polna — vse to je jasno pričalo o spoštovanju, ljubezni in udanosti ljudstva do višjega pastirja. Z veliko pozornostjo smo poslušali cerkveni govor o sodbi in veliki odgovornosti vsakega človeka v javnem življenju. Presviti opozori posebno na novodobne nevarnosti in poskuse brezverstva, kakor so svobodna šola in prosti zakon. Konča s svetim pozivom na vsacega krščanskega gospodarja, da se pridno poslužuje volilne pravice, kar je dolžan v vesti. — Najbolj se je pa osmešil predsednik krajnega šolskega sveta — notar. Ne vemo, ali po brezskrbnosti in porednosti ali nagajivosti ni poskrbel, da bi se škofovega sprejema udeležila tudi šolska mladina. Na vsak način vedi predsednik, da se je s tem ljudstvu globoko zameril in stariši obsojajo takega predsednika. Kdor je liberalen in svobodoljuben, bodi povsod. Ob Gradnovem pokopu se je izpustila ponavljalna šola in otroci so se vabili k pogrebu. Ne vemo, zakaj! Seveda jih stariši niso pustili. Zakaj se pa prezira knez in škof, katerega ljubijo in spoštujejo stariši in otroci! — Skratka bodi povedano: Proti ljudski volji ne bo vladal nihče, tisti časi so minuli, posebno pa tak ne, ki živi od ljudskih grošev.

n V Podragi je umrl 23. aprila Gustav Koller, oče ondotnega g. župnika in bivši čevljarji mojster v Ljubljani. Umrl je za pljučnico. Pokopali so ga dné 26. aprila, imel je jako lep pogreb. Pokopal ga je župnik šentviški v spremstvu štirih gospodov duhovnikov-sosedov. Pevci izobrazovalnega društva so mu zapeli v slovó dve žalostinki. Pogreba se je udeležila tudi šolska mladina z zastavo in gospodom učiteljem. Tudi ljudstvo je s svojo obilno udeležbo pokazalo, da je čislalo pokojnika, ki je bil v resnici blaga duša. Lahka mu zemljica! Žalujočim ostalim pa kličemo: Ne žalujte preveč, saj križ nam sveti govori, da vidimo zopet se nad zvezdami.

n Nosan — zopetni častni občan. Na gospoda sodnega svetnika v zadnjem času časti kar dežujejo. Ako pojde tako dalje, se opravičeno bojimo, da zmanjka gospodu svetniku prostora na stenah stanovanja za častne diplome. Ni še dolgo, odkar je počastila Planina gospoda svetnika s častnim občanstvom, pa je že počil glas, da je na cvetno nedeljo storila isto občina v Podkrajju in sicer soglasno, ako izvezamemo nehvaležne »klerikalne« glasove. O kakih posebnih zaslugah g. Nosana za Podkraj nam »klerikalcem« ni nič znanega — liberalci seveda imajo v tem oziru bistrejše oči —, ako niso morda to zasluge, da so g. Nosan že par Podkrajcev »zašili«. Morda bo zdaj kaj drugače in bodo gospod svetnik kot častni občan postopali v prihodnje malo bolj milostno. Gosp. Nosan so velik in visok gospod, zato pa ni čuda, da vidijo njih zasluge zlasti občine, ki so na visokem, in Planina in Podkraj sta brez dvoma na »visokem«. Pripomnimo, da je g. Nosan že peti častni občan podkrajski. Kdor hoče biti šesti, naj se oglasi.

n Divjo mačko 14 kil težko je vjel v past župnik Colski v Sanaboru. Zver je krasen eksemplar. Sanaborske kokoši so zelo vesele njene smrti. Cele tri dni so bile v smrtnem strahu pred njo in marsikatera izmed njih je morala biti hočeš nočeš za južno požrešni mački zver. No, zdaj bodo pa lahko zopet brez skrbi kokodakale.

iz raznih krajev Notranjske.

n Shod dr. Žitnika v Št. Petru na belo nedeljo se je vrlo dobro obnesel. Vkljub zelo slabemu vremenu zbralo se je v posojilnični hiši do 300 ljudi »Narodov« dopisnik jih je naštel ravno 155; v tacih pribožnostih pa liberalci, kakor je vobče znano, samo na eno oko gledajo in navadno se za polovico zlažejo — torej zborovalcev je bilo brez skrbi do 300. Poročal je g. Žitnik o delovanju v državnem in deželnem zboru posebno glede volilne reforme. Slednjič je povedal tudi kaj se je posebej za naš okraj storilo tako na Dunaju, kakor v Ljubljani. Poročilo ji pokazalo, da imamo za svojega državnega poslanca moža, na katerega smo lahko ponosni, ki se ne boji dela, ki žrtvuje vse moči le v korist ljudstva. Ob sklepu je predlagal g. kurat Abram, da se izreče g. dr. Žitniku in njegovim tovarišem, poslancem Slovenske ljudske stranke zahvala, za njihov odločni nastop za pravico in korist slovenskega naroda in pozval, da se naj oglasi oni, ki s poročilom oziroma delovanjem naših poslancev ni zadovoljen. Enako je pozval tudi g. drž. poslanec vsakega, da naj pove svoje mnenje in slednjič je še predsednik zborovanja mnogozaslužni g. župan Frančišek Margon dovolil prosto besedo. Toda k besedi se ne oglasi nihče, pač znamenje, da je bilo vse zadovoljno. Shod se je vršil v najlepšem redu.

iz Brezovice 27. aprila. Te skromne vrstice posvetimo Jakobu Sojer iz Notranjski Gorici, možu stare korenine, plemenitega značaja, ki ga je nemila smrt nenadno dne 23. t. m. odtrgala ugledni Savinčevi družini. Zadnji čas je bil izvoljen občinskim odbornikom, a je tudi že poprej kot obč. svetovalec marsikom z dobrim svetom koristil. Vnet za prosep zadružnega gospodarstva bil je voljen v nadzorstvo brezovške mlekarne. V dolgi dobi skozi 40 let se je mož kot cerkveni ključar mnogo zaslug stekel za povzdigo hiše božje.

Svetila mu večna luč!

n Vinski semenj spojen z vinsko pokušnjo se bo vršil dne 6. maja ob 3 uri popoldne v plesni dvorani Postojnske jame z namenom, da se povzdigne vinska kupčija s kranjskimi vini, ter da tudi širši krogi spoznajo kranjska vina glede njihove dobrote. Razstavljenih bo več sto raznih vinskih vzorcev, med temi tudi najfinejša namizna

in buteljska stara in nova vipavska vina. Jama bo slavnostno razvetljena. Med prireditvijo bo sviral godba ter nastopijo tudi postojnski pevski zbori. Priredba se bo vršila po naslednjem sporedu: 1.) Ob polu 4. uri otvoritveni pozdrav po c. kr. okrajnem glavarju gosp. Štefanu Lapajnetu; 2.) Strokovni nagovor deželnega vinarskega komisarja v Ljubljani gosp. Fr. Gombača; 3.) Godba; 4.) Petje; 5.) Prošta zabava. Da se omogoči čimvečja udeležba, se je določila vstopnina le na 50 vin. za osebo. Naj torej te vsestransko ugodne prilike nihče, zlasti gg. gostilničarji in vinostržci, ne zamudi in naj vsakdo še svoje znance privabi s seboj. Prihod tržaškega poštnega vlaka v Postojno ob 1 uri popoldne — odhod proti Trstu ob 7 uri 15 min. zvečer. Prihod dunajskega poštnega vlaka v Postojno ob 3. uri popoldne — odhod proti Dunaju ob 9 uri 39 min. zvečer — odnosno 10 uri 30 min. zaključak po šestih.

n **Beladono** baje devajo v vino nekateri vipavski gostilničarji. Ni čuda, da postajajo pijanci kar divji, ko so se napili takega strupa. Kaj mora vse prenesti želedec, ako ga polnijo liberalni brezvestneži! Kaj ne, lepa liberalna krščanska ljubezen! In kdo naj to prepreči? Ej, varihli ljudskega blagra, kje ste?

Štajerske novice.

§ **V Celju** je zborovalo društvo »Naprej«. Dr. Hrašovec je poročal o volivni reformi ter zahteval še dva poslance za štajerske Slovence. Vršil se je potem razgovor, kdo bo naslednik Žičkarjev za državni zbor. Kot kandidati so se oglasili: dr. Anton Korošec, dr. Povalej in g. Pukl z Dunaja. Prišlo ni do nikakega sporazumljenja. Sklenilo se je sklicati shod zaupnikov in tu razglasiti kandidata. Največ upanja ima g. dr. Anton Korošec, zanj se ogreva velika večina volilcev. Dr. Korošec je nastopil že mnogokrat kot govornik na raznih shodih, on najbolje pozna potrebe slovenskega kmeta in delavca. Zato smo prepričani, da bodo njega razglasili kot edinega kandidata. Do sedaj so se že razna društva izrekla zanj.

§ **V Savo** je skočil dne 25. pr. m. Franc Hauptman pri Trbovljah. Revežu se je že daj časa mešalo.

§ **Huda toča** se je vsula na belo nedeljo popoldne nad Sv. Lovrencem na Dravskem Polju ter klestila od tam čez Ptuj proti Slovenskim Goricam. Občutno škodo je napravila sadnemu drevju in vsajeni semenski repi.

§ **Pomiloščenje dr. Brumna**. Obsojen je bil dr. Brumen radi žaljenja časti na štiritedenski zapor. Ta kazen je bila sedaj spremenjena v denarno globo.

§ **V Gradcu je umrl** preč. g. Al. Sver, dušni pastir na c. kr. moški kaznilnici v Mariboru. Naj počiva v miru!

§ **Dirkarsko društvo v Ljutomeru** bo pridilo 13. majnika spomladansko konjsko dirko.

§ **Nagla smrt**. Dva dragonca sta našla v Mariboru na tleh mrtvega tesarja Iv. Rakušca. Bil je član požarne brambe in kot tak hitel na pogorišče v Sp. Radvino peš, ker je

bil voz zamudil. Ker je imel srčno hibo, ga je vsled nagle hoje zadela kap.

§ **Razglas**. V postaji Poličane (občina Pekel) bode vsako leto 6 velikih živinskih sejmov in sicer: dne 16. marca, 2. maja, 21. junija, 5. julija, 19. avgusta, 6. novembra. — Prvi se bo vršil dne 2. maja 1906. Za kupce je posklbljeno; tudi pridejo kupci, kateri kupijo več volov skupaj. Stanenine ni treba plačati, zato naj vsak pazi, kdor hoče svojo živino dobro prodati, prižene isto na sejm pri Poličanskem kolodvoru (občina Pekel). Prostor za živinske sejme se nahaja tik kolodvora. Občinski urad v Pekel. Železnična postaja Poličane.

§ **Novaštitla pri Gornjemgradu**. Na belo nedeljo se je v milih besedah od nas poslovil preč. g. župnik Franc Puntnar, odhajajoč v stalni pokoj. Nismo še imeli župnika, ki bi užival toliko spoštovanje in zaupanje ljudstva. Zaslužil pa je to v polni meri. V teku 18 let, kar je med nami služboval, nabral si je neprecenljivih zaslug na cerkvenem in šolskem polju. Posebno pa kažejo in bodo kazale še daljnim zanamcem vse prenovljene cerkve o požrtvovalnosti g. župnika. Vzbudil je k novemu življenju slovečo, a poprej precej opuščeno božjo pot v Novištiti. Pa tudi farani so se s hvaležnostjo spominjali zaslug gospoda župnika. Občinski zastop ga je pa že prej radi mnogih zaslug izvolil za častnega člana. Bog vas živi mnoga leta!

§ **Naš kandidat v V. kuriji** je g. spod. dr. Anton Korošec v Mariboru. Zakaj? Ker ga hočemo imeti za poslance. Njegove odlične možnosti ga dovolj usposablja za ta važni posel. Celivolični okoliš pozna najbolje, ker ga je že neštokrat prepotoval, ko je bil klican na razne kraje kot govornik. Ni ga rodoljuba na juž. Štajerskem v zadnjih letih, ki bi na tolikih shodih nastopil kot govornik, kakor dr. Korošec. Skoraj v vsakem kraju je že govoril, vsikdar je prošnjam rad ustregel. Velike so njegove zasluge kot dolgoletnega urednika »Slov. Gospodarja« za napredek slov. stvari na južnem Štajerskem. Kot govornik in po »Našem Domu« je največ storil za napredek naših bralnih društev in za nadopolno mladinsko gibanje na juž. Štajerskem, po »Našem Domu« je ravno on vzbudil to krasno gibanje. Mladeniška organizacija na juž. Štajerskem mu je kot vzbuditelju in najstrajnejšemu podpiratelju največjo hvalo dolžna. Ves čas svojega delovanja sodeluje tudi pri delavskih društvih in pozna izvrstno naše socialno gibanje. Za kmečki stan se je kot kmečki sin vedno prav posebno zanimal in ga budil k zavesti in k napredku. Razven tega stoji odločno na katoliškem in narodnem stališču, ki je edino mogoče in pravo za ljudskega poslanca. Sam je izjavil, da hoče složno z Robičem in dr. Plojem delovati, ako bo izvoljen. Boljšega kandidata od njega ne najdemo, zato bomo volili vsi kot en mož g. dr. Korošca. Kmetje, delavci, rodoljubi, zlasti vi mladeniči-volilci, ki pač predobro poznate dr. Korošca kot svojega najboljšega prijatelja, na delo vsepovsod, da bo 29. maja izvoljen za našega poslanca! — V imenu organiziranih južnostajerskih mladeničev: Fr. Sal. Gomilšek, kaplan pri Sv. Benediktu v Slov. goricah.

Primorske novice.

p **Presvitli cesar** pride k otvoritvi bohinske železnice in potem v Trst, kjer se bo ukrcal na ladijo, da bo navzoč pri velikih mornariških vajah na Jadranskem morju.

p **V Opatiji** so slovesno pretečeni teden položili temelj novi katoliški cerkvi.

p **Iz Gorice** nam pišejo: Lastnik liberalne »Soče« Gabršček, ki meni, da je največji narodnjak, je odprl v hiši slovenskega trgovskega društva botogo, in ker se gre tukaj za njegov žep, je pozabil na vso narodnost in dal napraviti napis nad botogo v nemškem in laškem jeziku. Taki ljudje, kot Gabršček imajo narodnost samo na jeziku, a so pripravljeno jo zapar soldov prodati. In Gabršček hoče biti voditelj goriških Slovencev!

p **Iz Trsta** vam imamo poročati vedno več slabega nego dobrega. Pretečeni teden je zabodel neki Gojtan svojega brata, s katerimi se je sprl na trgu. — Radi neozdravljive bolezni se je ustrelil 20letni kurjač Bruno Rinaldi. Na smrt na vsehalih stá bila obsojena v Trstu črevljnar Ivan Tul in 24letni Anton Vitez iz Doline, ker sta nekega Andreja Prašeljna vrgla v jarek in ga tiščala za vrat, da se je zadušil.

p **Nad 200 delavskih družin**, ki so si služile kruh v arzenalu v Pulju, se je preselilo v Ameriko. Zadnji čas vedno bolj odpovedujejo delavci službe in odhajajo čez morje.

p **Javni shodi v Istri**. Na belo nedeljo so se vršili v Istri shodi v Kastvu, Veprincu v lovranški občini in v Moščenicah. Povsod so se sprejele resolucije za splošno, enako in tajno volilno pravico.

p **V Tržiču na Goriškem** se je ubila mala Marija Lončar. Sestri Mariji, ki je nosila otroka v naročju, je na stopnicah spodrsnilo, otrok je padel po stopnjah in se pobil do smrti.

p **Goriškim Lahom** hoče vlada ugoditi in zato jim obljublja še enega poslance, kar bi bilo pa jako krivično. Lah bi imeli na 30.000 enega in Slovenci na 40.000. To je dvojna mera.

Koroške novice.

k **Samoumor**. Pred par tedni so našli v Preravi pri Beljaku ležati nezavestnega moža. Na potu v bolnišnico je umrl. Pokazalo se je, da je bil zastrupljen z arzenikom. Samomorilec je bil bivši gostilničar pri Gospej Sveti Peter Weber. Vzrok samomora pa so bile premoženjske razmere.

p **V Celovcu** je umrl edini ondotni narodni gostilničar Ferdo Čavšnik, star 62 let.

k **Slovenci v Beljaku** so ustanovili podporno društvo »Drava«. Ustanovni zbor se je vršil 29. aprila v beljaški gostilni »Kazino«. Namen društva bo podpirati slovensko šolsko mladino, ki prihaja v Beljak na gimnazijo. Do sedaj je le 10 Slovencev na gimnaziji. A če bo slovenski mladini zagotovljena podpora v nemškem mestu, bo gotovo v večjem številu pohajala v Beljak. Zato bodo rodoljubni Slovenci gotovo z veseljem podpirali to prekrizno novo društvo.

k **Občinske volitve so se vršile v Celovcu** ob zelo slabi udeležbi. V III. razredu je od 1093 volilcev prišlo volit do 430 volilcev, ki so volili nemške nacionalce. Socialni demokrat Pressien je dobil 142 glasov in ostal v manjšini.

k **Iz materinih rok padel in se ubil**. V Beljaku je padel iz tretjega nadstropja iz okna na ulico otrok Antona Mikulana. Mati ga je

pestovala pri oknu, a dete se ji je stegnilo tako naglo iz naročja, da ga ni mogla obdržati. Otrrok je padel z glavo na tlak in se takoj ubil.

k **Birmovanje v celovski škofiji** bo dne 26. v Kapli ob Dravi, 28. v Porečah na Gori, 29. v Žihpoljah in 30. v Timenici.

k **V Globasnici** je priredilo ondotno katol. izobraževalno društvo predavanje dne 29. aprila. Predaval je č. g. župnik Pšeničnik o zvezdoslovju.

Drobtine.

Kitajski Salomon. Neki kitajski mandarin je imel razsoditi o sledečem dogodku: Na bregu reke je stal hlapec ter čakal, da ga kdo prenese preko vode. K reki je prišel trgovec, vračajoč se s semnja, kjer je prodal olje. Ponudil se je hlapcu, da ga prenese čez vodo, ako mu hlapec drži med tem torbo. Hlapec je vzel torbo, v kateri je bil slišati žvenket denarja. Ko je trgovec na drugi strani posadil slepca z ramen na tla, mu ta ni hotel vrniti torbe, temveč se je začel na ves glas dreti. Prihitei so ljudje ter zgrabili trgovca kot navideznega roparja. Pred mandarinom je slepec tudi trdil, da mu je obtoženi hotel vzeti torbo z denarjem, dočim je trgovec kričal, da slepec laže, ker je torba njegova. Občinstvo je bilo seveda na strani reveža slepca. Mandarin je velel prinesiti posodo čiste vode, v katero je vrgel denar iz torbe ter ga nekaj časa s palico mešal. Potem je vodo pregledal ter izrekel sodbo: »Denar je trgovec, lažnjivemu slepcu pa jih naštejte 50 z batino!« Ljudstvo se je čudilo, a mandarin ga je poučil: Le pogledjte, kako plavajo po vodi mastni kolobarji. Denar je trgovec, ker si ga je zaslužil pri prodajnji olja.

Uplivni angleški katoličani so izdelali že načrt za novo katoliško socialno stranko na Angleškem. Načrt obsega sledeče točke: 1. Organizacija vseh katoličanov v medsebojno korist; 2. odprava stanovskih razlik med katoličani; 3. agitacija za obstoječe katoliške delavske organizacije; 4. boj proti poizkusom prisiliti katoliške delavce, da pristopajo protikatoličanskim zvezam; 5. nameščenje neodvisnih strokovnih uradnikov; 6. ustanovitev ljudskih pisaren za katoličane in gospodarske katoliške zveze.

Iz Pariza poročajo, da se razširjajo zelo vznemirljiva poročila o 1. majniku. Boje se pouličnih bojev in splošne stavke. Družine se že preskrbujejo z živili. Mnogo oseb je zapustilo Pariz. Neki list trdi, da je svetoval policijski nadzornik trgovcem, naj zapro dne 1. majnika trgovine. A ta vest se je zanikala. Policija v Parizu strogo nadzoruje delavstvo. Republikanska garda, ki je posredovala med stavko poštnih uslužbencev, zopet posluje in straži tiskarne in trgovine z dragimi kamni. V Levinu je bila vržena dne 23. aprila zvečer z žrebli napolnjena bomba na neko vojaško stotnijo. Ranjenih je bilo več častnikov in vojakov.

Iz Rusije prihajajo še vedno večkrat razburljive vesti. Tako se poroča, da je bila na poveljnika kališkega polka vržena bomba, ki jo je vjel v roke in si tako rešil svoje življenje. V Bjalstoku je bila sredi mesta vržena bomba v neko prodajalnico. Napadalec je ušel. Na nekega ruskega kneza je bila na cesti vržena bomba, ki je ranila dva spremljajoča plemiča. Napadalcu so pobegnili.

V Srbiji so dobili novo ministrstvo. Ministrski predsednik je Pasič. Pričakovati je od novega ministrstva mnogo dobrega.

Za smeh in kratek čas.

I.
Poznaš me, predragi:
ima me čebela
in če izgubi me,
ne bo več živela.
Ce črko še eno
pa zraven pridaš,
na gozdnem drevesu
me lahko spoznaš.
Sedaj pa dve črki
se zraven pristavi,
pa sam me imel boš;
kako se mi pravi?

II.
Šest črk ima beseda,
šest črk in zloga dva.
Če prvi zlog pogošiš,
ki črke tri ima,
dobil boš mesto češko.
Zlog drugi ima črke tri.
To reka je francoska,
povej, kako se ji veli!
Če pa besedo celo
povedati želiš,
z njo mesto v Palestini
mi izpregovoriš.

Rešitev besednih ugank v 15. številki.

I. Oko-lica. II. Kolo-voz.

Nagrado je dobil: **Jože Žagar** v Stari Loki 39.

Kdor ljubi kakao in čokolado, temu bo di prijazen:

Ivana Hoffa

Kandol-Kakao

Ki ima najmanj tolače v sebi, je torej najlaže prebaven, ne povzroča nikoli zaprtosti in je ob najboljšem okusu izredno poceni.

Pristen samo s imenom
Ivan Hoffa
in s levo varstveno znamko.

Zavoji po 1/4 kg 90 vinarjev
1/2 » 50
Dobiva se povsod.

Fr. Čuden

urar in trgovec na drobno in debelo v

Ljubljani.

Edini zastopnik švicarskih tovarn „Union“.

Najnižje cene.

Lepi novi ceniki na zahtevo tudi poštne prosto. 597 1

Prilodna številka „DOMOLJUBA“ izide dne 10. maja 1906.

Odlikovanje. Dobrozna tular Maks Bühnel na Dunaju, IV. Margarethenstasse 38 je bil na veliki pomladni razstavi 1906 na Dunaju odlikovan s 1. ceno, častnim križcem in vel. zlato svetinjo.

Loterijske srečke.

Dunaj,	21 aprila	40	1.	99	83	50
Gradec,	21. aprila	82	19	71	18	73
Trst,	28. aprila	66	64	26	63	24
Linc,	28 aprila	17	20	45	52	68

Pozor, Amerikanci

in vsi, ki prihajate v Ljubljano, na novo trgovino in zalogo *moških in ženskih*

izgotovljenih oblek

domačega izdelka. — Velika zaloga obuv, srajc, klobukov, kovčegov (kofrov), robcev, šerp, solnčnikov, slamniov itd. po zelo nizki ceni. Trgovina se nahaja tik dobro znane Tišlerjeve gostilne v Kolodvorskih ulicah 26.

Kdor je kupil enkrat, pride vedno rad. 736 2

Matej Orehek, trgovec v lastni hiši.

Vsem, ki se čutiljo utrujene in bedne,

ali so nervozni in brez energije, da „Sanatogen“ nov življenski pogum in novo moč. Sijajno potrdilo nad 3000 profesorjev in zdravnikov. Dobiva se v lekarnah in drožerijah. Brošure razpošilja franco in zastoj Bauer & Co., Berlin S. W. 48 in glavno zastopstvo C. Brady, Dunaj I.

840 4-3

BRÁZAY FRANCO-ŽGANJEVO MILO

neprimerno najboljšo za ohranjanje kože.

:: Brázay Francovo žganje ::

lajša bolečine pri trganju
III. in revmi. 781 5-1

:: Eau de Cologne de Brázay ::

Ideal vseh toaletnih sredstev.

— Dobi se povsod. —

„Amerika“.

E. Kristan

oblastveno koncesijonirana potovalna pisarna

za

Ameriko

v Ljubljani,

Kolodvorske ulice 41
26-8 (na dvorišču.) 118 D

„Amerika“.

Najcenejša vožnja v Ameriko.

Zorali

(drevesi), 1 stikalnico za sadje z železnim vijakom in 10 še dobro ohranjenih panjev proda po niski ceni Janex Sajevo, Staravas p. Postojni. 986 1-1

Preč. cerkvenim predstojništvom!

Priporočamo kot najcenejši, a elegantni tlak za cerkve, zakristije, veže, kuhinje in hodnike krasne

mozaične plošče

iz cementa v raznih barvah (do 5) in okusnih vzorcih po K 3-6 loco Ljubljana za 1 m². Imam tudi eleganten trotoar za pred in okoli hiše in cerkva. — Krasni so pokopališki križi iz mitiranega marmorja.

Slav. cestnim odborom in podjetnikom priporočamo zalogo cementnih cevi (6, 10, 15, 20, 25, 30, 40 cm notr. svetlobe) po jako ugodnih cenah, milne kamne, raznovrstne stopnjice, podboje. (bangerje), oklepe za okna itd.

Gg. kmetovalcem nudimo poleg imenovanega strešno cementno opeko, korita za prašiče (od 6 K naprej), grobne okvirje in spomenike iz cem. marmorja, 6 centimeterske cevi (1 m po K 1-20) za napeljavo vode mesto drugih železnih in lesenih cevi pri vodovodih, podstavke za pred vodnjake in drugo cementno blago.

Andrej Zajc

cementarna na Pečati, pošta Dol (Lusttal).
Ceniki in vzorci v naravi na zahtevo.

WIENER
Waltausstellung
Präsegekräft

EGGER'S
SCHLEIMLÖSENDE
PASTILLEN

1906 24 Naprodaj po vseh avstrijskih lekarnah.

JOSIP POLAK
bivši knjigovodja Fr. Čudna
Ljubljana, Sv. Petra cesta
poleg „HOTEL LLOYD“.

TRGOVINA špecerijskega blaga in špirta na debelo in drobno.
Založena popolnoma s svežim blagom
987 D pod niskimi cenami. 12-1

Eksport domačega brinjevca, hrušovca in jagodovca.

Podpisani slav. občinstvu uljudno javi,
da bo de ordiniral vsako soboto

v Škofjiloki

v stanovanju gospoda dr. Zakrajščka na zobobolne.
Vsakovrstne plombe, operacije, vstavljanje novih zob in celih zobovij itd. itd.

Dr. A. Praunseis,
zobozdravnik v Ljubljani.

234 D 26-9

KAVINA PRIMES

zajamčeno pristna cikorijska.

Izdeluje
Prva jugoslovanska tovarna
za kavine surogate, figovo in sladno kavo
Ljubljani.

L. Luser-jev obliž za turiste

najboljše in najgotovnejše sredstvo proti kurjim očesom, trdi koži itd. 825 Glavna zaloga:
L. Schwenk-a lekarna, Dunaj-Meldling
Zahte-**Luser-jev** obliž za turiste
vajte K 1-20
Dobiva se v vseh lekarnah. 20-3

Prava Roskopf Patent gld. 3 50.

Tvrda Roskopf Frer v Švici mi je naročila, naj prodajam njene prave Roskopf patent anker uremontoir re s sidro, ki je stala dolej še enkrat toliko, za ceno gl. 3'50. Razprodajalci pri 5. kom. 5%, pri 10. komadih 10% popusta. Ta prodaja traja le kratko dobo, dokler je kaj zaloge in ima namen, cenjenim odjemalcem pokazati razloček med pravo Roskopf-patent in takozvano „sistem Roskopf-uro“. Prava Roskopf-patent-ura gre 36 ur, ima s stekl. pokr. kolese s sidro, teče v rubinih in služi lahko 25-30 let; nasprotno postane „sistem Roskopf ura“ nerabna po nekaj letih. Vsaka prava Roskopf-patent ura ima plombo, pism. jamstvo s tvrdko „Roscopf Frer“ v Chause de Fonds (Švica) v zadnjem plišču na 3 leta. Ako ura ne ugaja, se zavežem, da tekom 30 dni vrnem celo svoto. Pošilja proti povzetju glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko 102 D 11

Maks Böhnel, Dunaj IV., Margarethenstrasse 38.
Zahtevajte zaslonj in franko moj veliki cenik s nad 1000 slikami o vseh vrstah ur, stalne in srebrne.

Rane

vsake vrste se morajo skrbno varovati pred vsako nesnago,

ker se po tej lahko vsaka tudi najmanjša rana razvije v zelo hudo, težko ozdravljivo rano. Že 40 let se je izkazalo medlino vlesno mazilo, tako imenovano **praško domače mazilo** kot sanacijsko sredstvo za obvaro. To vzdržuje rano čisto, obvaruje isto, olajšuje vnetje in bolečino, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 pušica 70 vin. Proti predplačilu K 5-16 se pošlje 4 pušice, ali K 4-50 8 pušic poštine prosto na vsako postajo avstro-ogrsko monarhije.

Vsi deli embalaže imajo zakonito deponovano varstveno znamko.

Glavna zaloga
B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj
lekarna „pri črnem orlu“
Praga, Malá strana; ogei Nerudove ul. 203.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske, v Ljubljani se dobi pri gg. lekarjih: G. Piccoli, U. pl. Trakóczy, M. Mandetechičkov, J. Mayr.

431a 20-20

Za nagluhe

Je Plobnerjev novozboljšani **slušni bobnič** **nuobhodno potreben**. (Patentovan v vseh kulturnih državah.) Z velikim uspehom so rabi, ako šumi po ušesih in pri nervoznem bolenju ušes. Kdor ni popolno gluhi, dospe na ta način do popolnega sluba. Neporušljiv in skoro neviden, ako se nosi v ušesu. Tisočl v rabi. Mnogo zahvalnic od gospode in zdravnikov. Pošilja se, ako se pošlje denar naprej ali povzame. 1 komad 10 K, 2 komada 18 K. — Prospekt s spričali zastoj. 979 1-1

C. POEHLMANN,
Wilhelmstrasse-10, Monakovo (München) W. 44.

Moja soproga je 5 let čutila hudo šumenje po ušesih in je malo slišala; po komaj trimesečni porabi Vašega slušnega bobniča je pa skoro popolno ozdravljena, in Vam z radostjo sporočam, da sedaj po preteku petih let zopet čuje tikanje ur. Potrdil se bom vedno najtočnejše priporočati Vašo tako koristno iznajdbo in dal na željo rad vsakomur pojasnila.

Ulm. O. K.

FILIP FAJDIGA,
zaloga pohištva
LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 19
priporoča svojo veliko
zalogo raznovrst-
nega
pohištva

po najnižjih
cenah. 962 6-1

HERBĀBNY-jev
podfosfornokislil
apneni-železni sirup.

Ta pred 36 leti vpeljani, od mnogo
sdravnikov odobreni in priporočeni

prsnl sirup

je sles odstranjujoče in kašelj pomirjajoče
sredstvo. Ker ima v sebi grenke tvarine vpliva
na dober tek in prebavanje in pospešuje
reditev. To za tvorjenje krvi tako važno
železo je v tem sirupu v lahko asimilirani
obliki zastopano. Zelo koristno je za sla-
botne otroke, posebno za utrjevanje kosti,
ker ima v sebi fosforovo apneno sol.

Cena eni steklenici Herbābnjjevega
apnenega železnega sirupa K 2-50, po pošti
40 h več za zavijanje. 2307 D 14-10

Svarilo! Svarimo
snakim ali podobnim
imenom razširjene,
kar se tiče sestavya
in učinka našega ori-
ginalnega preparata,
čisto različne ponar-
redbe našega že 36 let
obstoječega fosfornokislega apnenno-železnega
sirupa, prosimo tedaj, vedno odločno zahtev-
vati „Herbābnjjev apnenno-železni sirup“ in
na to paziti, da se bode zraven stoječa, ob-
lastveno vknjižena varstvena znamka na ste-
klenici nahajala. 2348 20-12

Edino izdelovanje in glavna raspodiljalter:
**Dr. A. Hellmanns Apotheke „zur
Barmherzigkeit“**
Wien, VII: Kaiserstrasse 73-75.
Zaloga skoro v vseh lekarnah.

V zalogi je nadalje pri gg. lekarnarjih:
v Ljubljani: M. Mardetschlager, I. Mayr,
G. Piccoli, U. pl. Trnkócsy; Beljak: L. Ass-
mann, Jobst & Schneider; Breše: G. Elsässer
dedič; Celje: M. Rauscher, O. Schwarzl &
Co; Celovec: P. Birnbacher vdova, P. Hau-
ser & I. Pichler, V. Hauser & R. pl. Hillinger,
H. Gutt; Crnomelj: P. Haika; Roka; M.
Mizan, F. Prodam, G. Prodam, A. Schindler;
Sovodenj: F. Kordon; Št. Vid: A. Reichel;
Trbiž: I. Siegl; Trst: A. Filippi, E. pl. Leiter-
burg, P. Prendini dedič, T. Pigatti, Dr. J. Se-
ravallo, A. Suttina, A. Šleibich; Velikovec:
L. Jobst; Volšperk: I. Huth.

Ceno Češko posteljne
perje

5 kg novega
skubljenega
K 9-60, bol-
jšega K 12-
belega, jako
mekkega,
skubljenega K 18-; kron 24-
sneknobelega, mehkega, skub-
ljenega K 30-; kron 36-; Pe-
šičje se kranko pr oti povzetja
Tudi se zamenja sli našaj vama
proti povrniti pošilnih stroškov
Senedikt Saehsel, Lybeo 155
p. Pizen na Češkem
605 11

20.000 metrov

ostankov najfinejšega irskega,
rumburškega blaga in šilona
la. kakovosti, 10-20 m dolgi, se
oddajo meter po 19 kr. 967 1-1

12.000 metrov

ostankov blaga za posteljnino in
barvane tkanine, 12-30 m dol-
gi h la. kakovosti, se prodajajo
po 16 kr meter. Po povzetju
vsaj 40-45 metrov. Za nepri-
merno brez ovire denar nazaj.

S. STEIN, Nachod,
predlilnica. (Češko).

Vajenca

za pekovsko obrt, ki ima
za to obrt veselje, sprejme

Josip Baštola,
pekovski mojster,
Mojstrana, Gorenjsk. ko.
851 3-

Prof. Williama
pristna ameriška lasna barva
AXA

Neprecenljivo čudovito sredstvo, ki lasem
in bradi dá zopet za vedno nazaj prirodno
barvo, tako da človek pozabi, da je bil kedaj
siv. Pristna ameriška lasna voda AXA za
stalno pobarva osivlele ali obledele, ali rdeče
lase ali brado svetlo, svetlorjavo, rjavo
ali črno.

Pristna ameriška lasna barva AXA je dobra
za lase in za brado. Je zajamčeno popolnoma
neškodljiva. Najpreprostejše ravnanje. Ponesre-
čiti se ne more nič. Pospešuje rast las. Po-
deli lasem lep svilen blešk. Ne umaze in ne
zamasti, ter ne pobarva kože. Ostane neiz-
premenjena, nobeno umivanje ne more od-
straniti prirodne barve. Obstoji iz tekočine
brez kakršnekoli škodljive primesi.

Barvanje z ameriško barvo AXA daleč
prekaša vsa druga barvanja zaradi prepro-
stosti, zanesljivosti, stanovitnosti, ne-
škodljivosti in cenenosti. Na tisoče na-
dušenih priznanj. — Steklenica stane K 5-50,
steklenice K 14-; 6 steklenic K 24-.

Po povzetju ali če se pošlje denar naprej razpošlja evropska glavna zaloga

Rivera - Parfumerie
Dunaj, I., Kohlmarkt I. 711 3

„Katoliška Tiskarna“
priporoča
kuverte s firmo in trgovske račune.

Posestvo
obstoječe iz hiše in gospodarskega po-
stolja v prav dobrem stanju, blizu župne cerkve,
z velikim, zasajenim vrtom poleg dalje iz 3 go-
dov, 1 soči in njiv za 17 mernikov posetve, se
proda iz proste roke pod ugodnimi pogoji. — Več
pove lastnik **Ign. Kleindienst v Mošnjah,**
p. Radoljica. 960 D 3-1

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki
„Severnonemškega Lloyd“
iz **Bremena**
v **New-York**
s cesar-k mi brzoparniki
Kaiser Wilhelm II.,
Kronprinz Wilhelm,
Kaiser Wilhelm der
Grosse.

Prekomorska vožnja traja samo 5-6 dni.

Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navede-
nega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnih
dobite v Ljubljani edino-le pri 1912 D 12-8

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.
nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tika-
joča pojasnila točno in brezplačno. Potrežba poštna, rečna in soldna.

Potnikom namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California,
Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno
ugodno in izvanredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progji iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko **Baltimore** in na vse ostale dele sveta, kakor
Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

Mesa ne primanjkuje

več odkar se lahko znatno hranimo z močnatimi jedili, ne da bi to ovirala težka prebava. Pripravljajo se zdaj enostavno z

Ceres-jedilno mastjo

(iz najfinejših kokos-oreškov)

s tem postanejo izredno lahko prebavna, za zadostno množino beljakovine se pa poskrbi z dodatkom mleka in jajec.

1321 b 5-1

Genjene naročnike opetovano opozarjamo, da bomo koncem tega meseca ustavili list vsem, ki nam še niso dosedaj poslali naročnine.

Postavno varovano. Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznivo.

Edino pristen je Thierryjev 2630 D balzam 52-18

le z zeleno znamko „redovnica“.

Staroslovno neprekosno

proti slabemu prebavljanju, krčm v želodcu, koliki, kataru, prsnim boleznim, influenci itd. itd.

Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali ena velika specialna steklenica s patent. zamaškom K 5- franko.

Thierryjevo centifolijsko maslo, posebej znano kot non plus ultra

proti vsem še tako starim ranam, vnetjem, ranljam, abscesom in oteklinam vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej.

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogiški Slatini.

Brošura s tisoč originalnih zahvalnih pism gratis in franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah

Vsi, ki nameravate omisliti si

šivalni stroj ali kolo

prosite se uljudno, da naročite najnovejši brezplačni in poštnine prosti cenik, ki obsega največjo izbero čudovito cenega in najboljšega blaga, pri

Lorenou Rebolj, zaloga šivalnih strojev in koles v KRANJU.

485 D 26-9

Velika zaloga

vsakovrstne opeke (falz-cegla) iz raznih velikih tovarn pri F. Pečniku v Domžalah. Postrežba točna, cene nizke.

712 5

Mizarske pomočnike

sprejme v stalno delo J. Mihelič, mizarski mojster v Bovcu, Goriško. 977 3-2

Cunard Line.

Najprimernejša, najcenejša in dobra vožnja iz

Ljubljane v Ameriko.

je in ostane preko Trsta z brzoparniki prve angleške parobrodne družbe „Cunard Line“ to je gotovo in se ne da vtajiti. Veliki moderno opravljeni snažni parniki te družbe odhajajo iz Trsta vsake 14 dni. Pouk in vozne liste daje oblastveno po-trjeni zastopnik Andrej Odlasek, dosluženi uradnik državnih železnic in bližni posestnik v Ljubljani. Slovník ulice št. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega. Kdor želi več pojasnila, naj tu pisмено povpraša ali pa pride osebno v pisarno. Po kolodvorih in cestah nikdo ne čaka in tudi na druge silne načine nihče ne vabi. 2004 D 14

Sirolin

Povečuje slast do jedi in tešo telesa, odstranjuje kašelj, izmetavanje gnoja, nočno potenje.

2209 D 44-22

Prporočajo vsak dan pri pljučnih boleznih, katarih, oslovskem kašlju, škrofulozi, influenci mnogoštevilni profesorji in zdravniki.

Ker se ponujajo manj vredna ponarejanja, prosimo, zahtevajte vedno: izvorni zavitek „Roche“.

F. Hoffmann — La Roche & Co.,
Basel (Švica).

Roche

Cobiva se z zdravniškim receptom po 4 K steklenica.

Kašelj, katar, obolenja, bolečine v prsih, sleze, potenje, grgranje, so večkrat predznaki najnevarnejšega sovražnika našega zdravja, grozovite

tuberkuloze!

Zlo se mora zatreti v krali, in ako se je že vselilo, je treba tem večjega truda, da se je premaga in v to svrhu služi na angl. razstavi z zlato svetinjo in častno diplomo odlikovani, od mnogih zdravnikov priporočeni 315 D 40-10

Halapi-jev

TUBERIN

kl tuberkulozo v resnici premaga, odpravi kašelj, omiljuje bljuvanje krvi, razredčuje slez. — Kdor se hoče osvoboditi tega zla, ali se ga obraniti, naj rabi in naroči eno vzorčno stekl. za 3 K, ali eno veliko stekl. za K 5'—.

Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko:

Lekar. „prl apostolu“ Budimpešta Josefiring 64/46.

182 D 49—15

Klauertjev

„Triglav“

je najboljši zdrav izmed vseh likerjev.

Pravi in pristni Triglav izdeluje edinole

J. KLAUER, Ljubljana.

Stanje hranilnih vlog: nad 22 milijonov K.

Rezervni zaklad: nad 768.000 K.

Mestna hranilnica ljubljanska
v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4% na leto. Z obrestni vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

786 13-2

Fran Juvan

lastnik valjičnega mlina v Srednjih Gameljnih pri Ljubljani

priporoča svoje veliko zalogo vsakovrstne moke in otrobov

po najnižjih cenah.

818 5-2

Tovarna za stole Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence. Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo 2525 D 26 9 zastoj in franko.

Največji napredek nove dobe!

Neobhodno potreben

Neobhodno potreben

v pralnici

je sloviti

v kuhinji

Minlos prašek za pranje

kot en mož se ga oprijemljejo milijoni

Pristen le s to varstv. znamko.

Dobiva se v vseh drogerijah, trgovinah s kolonialnim blagom, lekarnah in trgovinah z milom.

Na debelo pri L. Minlosu na Dunaju, I. Mäikerbastei 3. 39 D 24—16

A. Šarabon v Ljubljani

tik svetega Petra cerkve.

Trgovina s špecijskim blagom, moko, žganjem in deželnimi pridelki na drobno in debelo. Velika zaloga istrskega in laškega brinja, fig in sliv za žganjekubo. Ob času setve najboljše, zajamčeno zanesljivo kaljiva travna, žitna, deteljna in vrtna semena. Dobi se tudi klajno apno in rečilni prašek za živino. Najnižje cene, poštna in točna postrežba.

479 26—5

Dober zaslužek!

Trajno službo ali postranski dohodek, tudi nameščenje kot potniki ali glavni zastopniki morejo dobiti v vseh večjih krajih zaupanja vredne osebe, ki morejo sprejemati življenjska ter ljudska zavarovanja in zavarovanja za otroške dote za nižje-avstrijsko deželno zavarovalnico za življenje in rente, Dunaj I. Löwelstrasse 16, ki jo je ustanovil visoki n. avstr. deželni zbor. Pisma naj se pošiljajo naravnost vodstvu zavoda. 782 4-4

Ljubljana

Pred Skofijo 3

Josip Kordin

Ljubljana

Pred Skofijo 3

priporoča

svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen

kakor: črne domače, lucerne in rudeče detelje, esparsete, velikanske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, najboljše krma za živino in konje, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen po nizkih cenah.

Poštanim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

167 26—14